© БИБЛИЈА ТӘРҸҮМӘ ИНСТИТУТУ, 1996

ҺӘВАРИЛӘРИН ИШЛӘРИ

БИРИНЧИ ФӘСИЛ

1 ЕЈ ТЕОФИЛ! Мән биринчи китабы*, Исанын сечдији һәвариләрә Мүгәддәс Руһ васитәсилә әмр едиб,

2 Көјә апарылдығы күнә кими етмәјә вә өјрәтмәјә башладығы һәр шеј барәдә јаздым.

3 Әзаб чәкдикдән сонра, гырх күн әрзиндә онлара көрүнүб, Аллаһын Сәлтәнәтиндән бәһс едәрәк, Өзүнү бир чох сүбутедичи әмәлләрлә онлара дири көстәрди.

4 Вә онлары бир јерә топлајыб бу әмрләри верди: «Јерусәлимдән ајрылмајын, амма Атанын вә'д етдијини көзләјин. О вә'д барәдә Мәндән ешитдиниз;

5 Чүнки Јәһја су илә вәфтиз етди, амма бир нечә күндән сонра сиз, Мүгәддәс Руһла вәфтиз едиләчәксиниз.»

Иса көјә галхыр

6 Буна көрә, онлар бир јерә топлашдыглары заман Ондан сорушдулар: «Ја Рәбб! Исраилә сәлтәнәти бу заманмы гајтарачагсан?»

7 О исә онлара деди: «Атанын Өз һакимијјәти илә мүәјјән етдији заман вә ја мүддәтләри билмәк сизин ишиниз дејил.

8 Мүгәддәс Руһ үзәринизә ендикдән сонра анчаг гүдрәт алачагсыныз. Вә Јерусәлимдә, бүтүн Јәһудеја вә Самаријада, һәтта дүнјанын ән узаг јерләринә гәдәр Мәнә шаһид олачагсыныз.»

9 Бу сөзләри сөјләдикдән сонра, О онларын көзү өнүндә јухары галдырылды вә бир булуд Ону онларын нәзәриндән ајырды.

10 Иса көјә галхаркән, онлар јухарыја бахардылар. Гәфләтән ағ палтар кејмиш ики адам онларын гаршысында пејда олду.

11 Вә дедиләр: «Еј галилејалылар! Нә үчүн дуруб көјә бахырсыныз? Сиздән көјә апарылан бу Иса көјә галхдығыны нечә көрдүнүзсә, ејни чүр кери гајыдачагдыр.»

**1. Биринчи китаб – јә'ни Луканын Мүждәси.*

Матија, Јәһуданын јеринә сечилир

12 О заман онлар Зејтун дағы адланан дағдан Јерусәлимә дөндүләр; о дағ Јерусәлимә шәнбә јолу гәдәр* јахындыр.
13 Шәһәрә кирдикләри заман Петер, Јәһја, Јагуб, Андреј, Филип вә Тома, Бар-Талмај вә Матта, Һалфајын оғлу Јагуб, Вәтәнпәрвәр Шимон вә Јагубун оғлу Јәһуда галдыглары евин јухары отағына галхдылар.
14 Бунларын һамысы вә о чүмләдән бә'зи гадынлар, һабелә Исанын анасы Мәрјәм вә Исанын гардашлары бирликдә идиләр вә јекдилликлә дуаја давам едирдиләр.
15 О күнләрдә тәгрибән јүз ијирми нәфәрлик бир јығынчаг олду. Петер шакирдләрин ортасында дуруб деди:
16 «Гардашлар! Исаны тутанлара рәһбәрлик едән Јәһуда һаггында Мүгәддәс Руһун, Давудун ағзы илә әввәлчәдән бәјан етдији Јазы јеринә јетмәли иди.
17 Јәһуда бизимлә сајылды вә бу хидмәтин пајыны алды.
18 (Бу адам исә ишләтдији пислијин музду илә бир тарла әлдә етди, башы үстә јыхылыб, ортадан чатлады вә бүтүн бағырсаглары төкүлдү.
19 Буну Јерусәлимдә јашајанларын һамысы билир; буна көрә о тарлаја, онларын ана дилиндә "Һакал-Дәма", јә'ни "Ган тарласы" дејилир.)
20 Мәзмурлар китабында исә belә јазылмышдыр: "Онун мәскәни бош олсун вә орада јашајан олмасын"; вә "Вәзифәсини башгасы тутсун".
21 Беләликлә, Рәбб Исанын арамыза кириб чыхдығы бүтүн мүддәт әрзиндә,
22 Јәһјанын вәфтиз етдији замандан башлајараг, Исанын арамыздан көјә галдырылдығы күнә гәдәр бизимлә бәрабәр оланлардан бири, Онун дирилмәсинә шаһид олмалыдыр.»
23 Ики нәфәри: ләгәби Јустус олан Барсаба адланан Јусифи вә Матијаны ирәли сүрдүләр.
24 Вә дуа едиб дедиләр: «Ја Рәбб! Сән бүтүн инсанларын гәлбини билирсән. Бу ики нәфәрдән һансыны сечдинсә, көстәр ки,
25 Бу хидмәтин вә һәвари вәзифәсинин пајыны алсын. Бурадан Јәһуда ајрылды ки, өз јеринә кетсин.»
26 Онлар үчүн пүшк атдылар; пүшк Матијаја дүшдү вә о, он бир һәвари сырасына дахил олду.

ИКИНЧИ ФӘСИЛ

Мүгәддәс Руһун кәлиши

1 ПЕНТИКОСТ күнү кәлдикдә, онларын һамысы бир јердә топлашды.
2 Гәфләтән, күчлү бир күләк әсирмиш кими, көјдән бир сәс кәлди вә отурдуглары евин һәр тәрәфинә јајылды.
3 Аловун дилләринә бәнзәјән бир шеј онлара көрүнүб, парчаланараг һәр биринин үзәринә гонду.
4 Һамысы Мүгәддәс Руһла долду вә Руһун онлара вердији данышма тәрзинә ујғун олараг, башга-башга дилләрдә данышмаға башладылар.
5 Јерусәлимдә јәһудиләр, көј алтындакы бүтүн халглардан олан диндар адамлар јашајырды.
6 Вә бу сәс кәлдикдә, халг бир јерә топлашыб тәәччүбләнирди; чүнки һәр

**12. Шәнбә јолу – тәгрибән 1 километр.*

бири онларын онун дилиндә данышдыгларыны ешидирди.

7 Һамы чашгынлыг вә һејрәт ичиндә иди. Вә /араларында/ дејирдиләр: «Бу данышанларын һамысы галилејалы дејилләрми?

8 Бәс нечә олур ки, һәр биримиз өз ана дилимизи ешидир?

9 Биз парфијалылар, мидијалылар, еламлылар, Месопотамијада, Јәһудејада вә Кападокијада, Понтус вә Асија әјаләтиндә,

10 Фрикија вә Памфилијада, Мисирдә вә Ливијанын Киринеја чиварында јашајанлар, Ромадан кәлән гәрибләр, һәм јәһудиләр, һәм дә јәһуди дининә дөнәнләр,

11 Критлиләр вә әрәбләр, онларын өз дилләримиздә Аллаһын мөһтәшәм ишләри барәдә данышдыгларыны ешидирик.»

12 Вә һамы һејран-һејран бир-биринә: «Бу нә олан ишдир?» – дејәрәк тәәччүбләнирди.

13 Башгалары исә истеһза илә дејирдиләр: «Онлар чох ширин шәраб ичмишләр!»

Петерин пентикост күнү нитги

14 Петер исә Онбирләрлә бәрабәр ајаға дурду вә сәсини јүксәлдиб онлара хитаб етди: «Еј Јәһудеја сакинләри вә бүтүн Јерусәлимдә јашајанлар! Бу сизә мә'лум олсун вә сөзләримә гулаг верин.

15 Онлар сизин фикирләшдијиниз кими сәрхош дејилләр, чүнки инди күнүн үчүнчү саатыдыр*!

16 Амма бу һадисә Јоел пејғәмбәр тәрәфиндән хәбәр верилмишди:

17 ”Аллаһ дејир: Сон күнләрдә бүтүн бәшәр үзәринә Руһумдан төкәчәјәм; оғулларыныз да, гызларыныз да пејғәмбәрлик едәчәкләр. Кәнчләриниз хәјаллар, гочаларыныз да рө'јалар көрәчәкләр.

18 О күнләрдә гулларым вә гарабашларым үзәринә дә Руһумдан төкәчәјәм, вә пејғәмбәрлик едәчәкләр.

19 Вә јухарыда, көјдә харигәләр, ашағыда, јер үзүндә дә әламәтләр көстәрәчәјәм, ган, од вә думан буғу һасил едәчәјәм.

20 Рәббин күнү, о бөјүк вә мөһтәшәм күн кәлмәздән әввәл, күнәш гаранлыға вә ај ган рәнкинә дөнәчәкдир;

21 Вә вахт олачаг ки, һәр ким Рәббин адыны зикр етсә, хилас олачагдыр.”

22 Еј Исраил әрләри! Бу сөзләри динләјин: Назаретли Иса, Онун васитәсилә Аллаһын араныздa јаратдығы мө'чүзәләр, харигәләр вә әламәтләрлә сизә Аллаһ тәрәфиндән тәсдиг едилмиш бир Адам иди. Өзүнүз дә билдијиниз кими,

23 Бу Адамы Аллаһын мүәјјән едилмиш мәгсәдинә вә габагчадан билмәсинә көрә тәслим етдиниз вә /көтүрүб/ ганунсузларын әли илә чармыха мыхлатдырыб өлдүрдүнүз.

24 Аллаһ исә өлүм ачыларына сон вериб Ону дирилтди; чүнки Онун өлүм тәрәфиндән тутулмасы мүмкүн дејилди.

25 Она көрә ки, Давуд Онун үчүн дејир: ”Рәбби даим гаршымда көрдүм, чүнки сарсылмајым дејә О мәним сағымдадыр.

26 Буна көрә үрәјим севинди вә дилим шадланды; һәтта бәдәним дә үмидлә јашајачаг.

27 Чүнки Сән чанымы өлүләр аләминә тәрк етмәзсән вә Мүгәддәсини

**15. 3-чү саат – сәһәр саат 9.*

чүрүмәјә гојмазсан.
28 Һәјат јолларыны мәнә билдирдин; Сән Өз һүзурунда Мәни севинчлә долдурачагсан.”
29 Гардашлар! Сизә бөјүк атамыз Давуд һагда ачыгча демәлијәм ки, һәм өлдү, һәм басдырылды вә гәбри бу күнә гәдәр јанымыздадыр.
30 Давуд пејғәмбәр иди вә тахтына өз нәслиндән олан бирини, /бәдәнә көрә Мәсиһи/ отурдачағыны Аллаһын она анд илә вә'д етдијини билирди.
31 Беләчә дә кәләчәји көрүб Мәсиһин дирилмәсиндән бәһс едиб деди: ”О, нә өлүләр аләминә тәрк едилди, нә дә бәдәни чүрүдү.”
32 Бу Исаны Аллаһ дирилтди. Биз һамымыз бунун шаһидләријик.
33 Беләликлә, О, Аллаһын сағ әли илә јүксәлдиләрәк, Ата тәрәфиндән вә'д едилмиш Мүгәддәс Руһу алды вә сизин инди көрдүјүнүз вә ешитдијиниз кими, бу Руһу үзәримизә төкдү.
34 Чүнки Давуд көјләрә галхмады, амма өзү дејир: ”Рәбб Мәним Ағама деди:
35 Мән дүшмәнләрини Сәнин ајагларынын алтына кәтил гојунчаја гәдәр сағымда отур.”
36 Беләликлә, бүтүн Исраил халгы буну мөһкәм билсин ки, чармыха чәкдијиниз бу Исаны Аллаһ һәм Рәбб, һәм дә Мәсиһ етмишдир.»
37 Буну ешитдикдә, үрәкләринә еләбил ох батды, Петерә вә о бири һәвариләрә дедиләр: «Гардашлар, бәс биз нә едәк?»
38 Петер дә онлара деди: «Күнаһларынызын бағышланмасы үчүн төвбә един вә һәр бириниз Иса Мәсиһин ады илә вәфтиз олсун. Вә Мүгәддәс Руһун ән'амыны алачагсыныз.
39 Чүнки вә'д, сизә вә өвладларыныза вә узагда оланларын һамысына, Аллаһымыз Рәббин чағырачағы нә гәдәр адам варса, онларадыр.»
40 Вә башга бир чох сөзләрлә онлара хәбәрдарлыг едиб, тәшвиг едәрәк: «Бу, јолуну азмыш нәсилдән өзүнүзү гуртарын!» – дејирди.
41 Беләликлә, онун сөзүнү /севинчлә/ гәбул едәнләр вәфтиз олдулар. Вә о күн үч минә јахын адам чәмијјәтә гошулду.
42 Онлар, һәвариләрин тә'лиминдә вә үнсијјәтиндә, чөрәк бөлмәкдә вә дуа етмәкдә давам едирдиләр.

Иманлылар арасындакы бирлик

43 Һәр адамын чанына горху дүшүрдү. Вә һәвариләр васитәси илә чох харигәләр вә аламәтләр көстәрилирди.
44 Бүтүн иман едәнләр бир јердә идиләр вә һәр шејләри мүштәрәк иди;
45 Малларыны вә мүлкләрини сатыб һәр кәсә еһтијачына көрә пајлајырдылар.
46 Һәр күн бирликдә мә'бәдә кетмәкдә давам едәрәк, евдә чөрәк бөлүб, севинчлә вә үрәк садәлији илә јемәк јејирдиләр.
47 Аллаһа һәмд едәрәк, бүтүн халг гаршысында лүтф газанырдылар. Рәбб дә хилас едиләнләри күндән күнә чәмијјәтә әлавә едирди.

ҮЧҮНЧҮ ФӘСИЛ

Чолаг диләнчи сағалдылыр

1 ПЕТЕР илә Јәһја дуа вахты олан доггузунчу саатда* бирликдә мә'бәдә кедирдиләр.

2 Бу арада анаданкәлмә чолаг бир адам мә'бәдин Көзәл Гапы адланан гапысына кәтирилирди. Ону һәр күн ораја гојурдулар ки, мә'бәдә кирәнләрдән сәдәгә диләсин.

3 Мә'бәдә кирмәк үзрә олан Петер вә Јәһјаны көрүб онлардан сәдәгә истәди.

4 Петер вә Јәһја ону диггәтлә сүзәрәк: «Бизә бах», – дедиләр.

5 О исә онлардан бир шеј алмаг үмиди илә диггәтлә онлара бахды.

6 Амма Петер деди: «Мәндә күмүш вә ја гызыл јохдур, лакин мән оланымы сәнә верирәм. Назаретли Иса Мәсиһин ады илә ајаға дур вә јери!»

7 Вә сағ әлиндән тутуб ону галдырды. О анда адамын ајаглары вә топуглары гүввәт алды.

8 Сычрајыб ајаға дурду вә јеримәјә башлады; кәзиниб атылыб-дүшәрәк вә Аллаһа һәмд едәрәк, онларла мә'бәдә кирди.

9 Бүтүн халг ону јеријән вә Аллаһа һәмд едән көрдү;

10 Вә билди ки, мә'бәдин Көзәл Гапысында сәдәгә диләмәк үчүн отуран адам будур. Она нә баш вердијини көрәндә һејрәт вә тәәччүбдән донуб галдылар.

Петерин мә'бәддәки нитги

11 Адам Петер вә Јәһјадан әл чәкмирди вә бүтүн халг дәрин һејрәт ичиндә Сүлејманын Кечиди адланан јерә гачыб онларын әтрафына јығышды.

12 Петер буну көрдүкдә халга хитаб етди: «Еј Исраил әрләри, нә үчүн буна тәәччүб едирсиниз? Јахуд биз өз гүдрәтимиз вә ја диндарлығымыз илә онун јеримәсинә сәбәб олмушуг кими, бизә нә үчүн бахырсыныз?

13 Ибраһимин, Исһагын вә Јагубун Аллаһы, аталарымызын Аллаһы Өз Гулу Исаны иззәтләндирди; Ону сиз әлә вердиниз вә Пилат Ону азад етмәјә гәрар вердији һалда, Пилатын гаршысында Ону рәдд етдиниз.

14 О Мүгәддәси вә Салеһи рәдд едиб бир гатилин сизә бағышланмасыны истәдиниз.

15 Һәјат Рәисини исә өлдүрдүнүз. Аллаһ Ону өлүләрдән дирилтди вә бунун шаһидләри бизик.

16 Онун адына олан иман илә бу көрдүјүнүз вә таныдығыныз адамы Онун ады гүввәтләндирди. Вә Онун васитәси илә олан иман һамынызын гаршысында о адама бу сағламлығы верди.

17 Инди, еј гардашлар, билирәм ки, рәисләриниз кими сиз дә буну билмәјәрәк етдиниз;

18 Лакин Аллаһ, Мәсиһин әләм чәкәчәјинә даир бүтүн пејғәмбәрләринин ағзы илә габагчадан хәбәр вердији шејләри бу чүр јеринә јетирди.

19 Беләликлә, күнаһларынызын силинмәси үчүн төвбә един вә *Аллаһа* гајыдын ки,

20 Рәббин һүзурундан динчәлиш вахтлары кәлсин; вә сизин үчүн әввәлчәдән тә'јин олунан Иса Мәсиһи көндәрсин.

21 Аллаһын гәдимдән бәри Өз

**1. 9-чу саат – саат 15.00.*

мүгәддәс пејғәмбәрләринин ағзы илә
сөјләдији кими, һәр шејин јениләнәчәји
вахта гәдәр, Иса көјдә галмалыдыр.
22 Муса /аталарымыза/ демишди:
"Аллаһыныз Рәбб сизә гардашла-
рыныз арасындан мәним кими бир
пејғәмбәр чыхардачаг; һәр ишдә, сизә
нә сөјләрсә Ону динләјәрсиниз.
23 Вә вахт олачаг ки, о пејғәмбәри
динләмәјән һәр адам *Аллаһын* хал-
гындан ајрылыб јох едиләчәкдир."
24 Шәмуел вә ондан сонракылар да
дахил олмагла бүтүн пејғәмбәрләр нә
данышдыларса, бу күнләри габаг-
чадан хәбәр вердиләр.
25 Сиз, пејғәмбәрләрин вә Ибра-
һимә: "Јерин бүтүн халглары сәнин
нәслин сајәсиндә мүбарәк олачаглар",
– дејән Аллаһын аталарынызла
кәсдији әһди-пејманын оғуллары-
сыныз.
26 Аллаһ һәр биринизи өз пис әмәл-
ләриниздән дөндәрмәклә сизи мүбарәк
етсин дејә, Өз Гулуну ортаја чы-
хардыб, әввәлчәдән сизин јанрыныза
көндәрди.»

ДӨРДҮНЧҮ ФӘСИЛ

Петер илә Јәһја Синедрионун өнүндә

1 ПЕТЕР илә Јәһја халга нитг
сөјләјәркән, каһинләр, мә'бәд мүһа-
физләринин рәиси вә садукејләр
онларын үстүнә кетдиләр.
2 Онлар чох мүтәәссир олдулар ки,
*һәварилә*р халгы өјрәдиб, Иса ва-
ситәсилә өлүләрин дириләчәјини е'лан
едирләр.
3 Онлары јахаладылар вә ертәси
күнә гәдәр һәбсханаја салдылар; чүнки
артыг ахшам иди.
4 Амма кәламы ешидәнләрин бир
чоху иман етди; вә *иманлы* кишиләрин
сајы тәгрибән беш мин нәфәрә чатды.
5 Ертәси күн рәисләр, ағсаггаллар
вә дин алимләри Јерусәлимдә топ-
лашдылар;
6 Баш каһин Һанан, Гајафа, Јәһја,
Искәндәр вә баш каһин нәслиндән
оланларын һамысы орада идиләр.
7 Петер илә Јәһјаны һүзурларына
кәтирдиб сорушурдулар: «Сиз һансы
гүдрәтлә, јахуд һансы адла буну
етдиниз?»
8 О заман Петер, Мүгәддәс Руһла
долуб онлара деди: «Еј халгын
рәисләри вә Исраилин ағсаггаллары!
9 Әкәр бу күн биз хәстә адама
едилән јахшылыг вә нечә шәфа
тапдығы барәдә истинтаг едилириксә,
10 Һамыныза вә бүтүн Исраил
халгына мә'лум олсун ки, чармыха
чәкдијиниз вә Аллаһын өлүләрдән
дирилтдији Назаретли Иса Мәсиһин
ады илә бу адам гаршынызда сағлам
дурур.
11 Иса о Дашдыр ки, сиз бәнналар
Она хор бахдыныз. Лакин О, күнчүн
башы олду.
12 Вә башга һеч кимдә хилас јохдур;
чүнки сәма алтында инсанлара
верилмиш башга бир ад јохдур ки,
онунла хилас ола биләк.»
13 Петерин вә Јәһјанын чәсарәтини
көрүб, онларын охумамыш, авам
адамлар олдугларыны мүшаһидә
едиб тәәччүбләндиләр. Вә онлары она
көрә таныдылар ки, Иса илә бәрабәр
олмушдулар.
14 Шәфа тапмыш адамын да он-
ларла дурдуғуну көрәрәк буна гар-
шы бир сөз дејә билмәдиләр.

15 Амма Синедриондан чыхмағы онлара әмр етдикдән сонра, өз араларында мәсләһәтләшиб дедиләр:
16 «Бу адамларла нә едәк? Чүнки онларын ачыг ашкар бир әламәт көстәрдикләри бүтүн Јерусәлимдә јашајанлара бәллидир; буну инкар едә билмәрик.
17 Лакин бу хәбәр халг арасында даһа чох јајылмасын дејә онлары чидди тәһдид едәк ки, артыг бу адла кимсәјә бир сөз сөјләмәсинләр.»
18 Вә онлары чағырыб әмр етдиләр ки, Иса ады илә гәтијјән сөз сөјләјиб тә'лим вермәсинләр.
19 Амма Петер вә Јәһја чаваб вериб онлара дедиләр: «Өзүнүз дејин: сизи Аллаһдан даһа артыг динләмәк Аллаһын гаршысында доғрудурму?
20 Ешитдијимиз вә көрдүјүмүз шејләри сөјләмәмәјимиз гејримүмкүндүр.»
21 *Синедрион үзвләри* даһа чох тәһдид етдикдән сонра онлары сәрбәст бурахдылар. Онлары чәзаландырмаға бир имкан тапа билмәдиләр; чүнки бүтүн халг баш вермиш ишә көрә Аллаһа һәмд едирди.
22 Она көрә ки, үзәриндә шәфа мө'чүзәси олмуш о адамын јашы гырхы кечмишди.

Иманлылар чәсарәт үчүн дуа едир

23 *Петер илә Јәһја* азад олундугдан сонра, өз адамларынын јанына гајыдыб баш каһинләрин вә ағсаггалларын дедикләринин һамысыны онлара данышдылар.
24 Онлар буну ешитдикдә, јекдилликлә Аллаһа дуа едәрәк дедиләр: «Мөвла, Сән ки, көјү, јери, дәнизи вә онларын ичиндәки һәр шеји јаратдын,
25 Сән Мүгәддәс Руһ васитәсилә Өз гулун атамыз Давудун ағзы илә дедин: ”Нә үчүн милләтләр азғынлашырлар вә халглар фајдасыз ишләр гәсдиндә олурлар?
26 Дүнјанын һөкмдарлары чәбһә јаратдылар вә сәркәрдәләр Рәббә вә Онун Мәсиһинә гаршы бирләшдиләр.”
27 Һирод вә Понти Пилат, Исраил халгы вә дикәр милләтләрлә бирликдә, Мәсиһ тә'јин етдијин мүгәддәс Гулун Исаја гаршы, һәгигәтән бу шәһәрдә бир јерә топлашдылар ки,
28 Сәнин әлинин вә мурадынын олмасыны әввәлдән тәгдир етдији шејләрин һамысыны јеринә јетирсинләр.
29 Инди исә, ја Рәбб, онларын тәһдидләринә бах вә Өз гулларына гүввә вер ки, Сәнин сөзүнү там чәсарәтлә сөјләсинләр.
30 Сән дә мүгәддәс Гулун Исанын ады илә әламәтләр вә харигәләр олсун дејә, шәфа вермәк үчүн әлини узат!»
31 Онлар дуа етдикдән сонра, топлашдыглары јер сарсылды. Һамы Мүгәддәс Руһла долмушду вә Аллаһын сөзүнү чәсарәтлә сөјләјирди.

Иманлылар һәр шејләрини пајлајырлар

32 Иман едәнләрин чәмининин исә бир үрәк вә бир чаны вар иди; вә һеч бири өзүнүн олан шејләр үчүн «Мәнимдир», – демирди. Чүнки һәр шеј онлар үчүн үмуми иди.
33 Һәвариләр бөјүк гүдрәт илә Рәбб Иса Мәсиһин дирилмәсинә шәһадәт етдиләр вә *Аллаһ* һамысына бөјүк

лүтфләр јағдырды.

34 Онларын араларында еһтијачы олан бир кимсә јох иди. Она көрә ки, торпаг вә мүлк саһиби оланларын һамысы бунлары сатыб, сатылмыш шејләрин пулуну кәтирәрәк

35 Һәвариләрин сәрәнчамына верирдиләр. Бу да һәр биринә еһтијачына көрә пајланырды.

36 Кипрдә анадан олмуш Левили Јусиф дә (һәвариләр она Барнаба ләгәбини вердиләр ки, бу да Тәсәлли Оғлу демәкдир),

37 Малик олдуғу торпағы сатды вә пулуну кәтириб һәвариләрин сәрәнчамына верди.

БЕШИНЧИ ФӘСИЛ

Һананја илә Шапира

1 ҺАНАНЈА адлы бир киши исә өз арвады Шапиранын ризасы илә бир мүлк сатды,

2 Пулун бир гисмини өзү үчүн кизләди вә бир гисмини кәтириб һәвариләрин сәрәнчамына верди. Бундан арвадынын да хәбәри варды.

3 Лакин Петер деди: «Һананја! Нә үчүн сән шејтана имкан вердин ки, о, сәнин үрәјинә Мүгәддәс Руһа јалан демәк вә *сатдығын* торпағын пулунун бир гисмини өзүн үчүн кизләмәк фикрини салсын?

4 Сатгыдан әввәл мүлк сәнин дејилдими? Вә сатылдыгдан сонра пул сәнин ихтијарында дејилдими? Нә үчүн буну өз үрәјинә салдын? Инсанлара јох, Аллаһа јалан сөјләдин.»

5 Һананја бу сөзләри ешитдикдә, јыхылыб чан верди вә бунун хәбәрини ешидәнләрин һамысыны бөјүк горху бүрүдү.

6 Кәнчләр галхыб ону кәфәнә букдүләр вә апарыб басдырдылар.

7 Бу һадисәдән тәгрибән үч саат сонра онун арвады да ичәри кирди. Лакин нә баш вермиш олдуғуну билмирди.

8 Петер ондан сорушду: «Мәнә де көрүм, торпағы о гијмәтәми сатдыныз?» О да: «Бәли, о гијмәтә», – деди.

9 О заман Петер она деди: «Нечә олду ки, сиз Рәббин Руһуну сынамаг үчүн разылыға кәлдиниз? Будур, әрини басдыранларын ајаг сәсләри гапыдадыр, сәни дә апарачаглар.»

10 Бирдән о да Петерин ајаглары алтына јыхылыб чан верди. Кәнчләр ичәри кириб ону өлмүш тапдылар вә апарыб әринин јанында басдырдылар.

11 Бүтүн чәмиј̈јәти вә бу һадисәләр барәдә ешидәнләрин һамысыны бөјүк горху бүрүдү.

Һәвариләр бир чох адамы сағалдыр

12 Һәвариләрин әлләри илә халг арасында чох әламәтләр вә харигәләр баш верирди. Вә һамысы бирликдә Сүлејманын Кечидиндә олурдулар.

13 Јадлардан һеч ким онлара гарышмаға чәсарәт етмәзди. Халг исә онлара чох һөрмәт едирди.

14 Сајлары кет-кедә артан кишиләрлә гадынлар Рәббә иман едиб *чәмијјәтә* гошулурдулар.

15 Белә ки, Петер кечдији заман, хәстәләри күчәләрә чыхарыб, дөшәкләр вә чарпајылар үзәринә гојурдулар ки, һеч олмазса онун көлкәси онларын

бә’зиләринин үстүнә дүшсүн.

16 Әтрафда олан шәһәрләрин әһалиси дә хәстәләри вә мурдар руһлардан әзаб чәкәнләри кәтирәрәк Јерусәлимдә топлашырдылар. Онларын һамысы шәфа тапдылар.

Һәвариләр зүлм чәкир

17 Баш каһин вә јанындакыларын һамысы (јә’ни садукејләр фиргәси) һәрәкәтә кәлдиләр. Пахыллыгла долдулар,

18 Вә һәвариләри јахалајыб, үмуми һәбсханаја салдылар.

19 Лакин Рәббин бир мәләји кечә икән зиндан гапыларыны ачды вә онлары чөлә чыхарыб деди:

20 «Кедин вә мә’бәддә дуруб, бу Һәјат барәсиндәки бүтүн сөзләри халга сөјләјин.»

21 Вә онлар гулаг асдыгдан сонра, күн доғаркән мә’бәдә кириб, тә’лим вермәјә башладылар. Бу арада баш каһин вә әтрафындакылар кәлиб Синедриону – Исраил халгынын бүтүн мәчлисини – бир јерә чағырдылар вә һәбсханаја адамлар көндәрдиләр ки, һәвариләри кәтирсинләр.

22 Лакин мә’мурлар зиндана кәлдикләри заман һәвариләри тапа билмәдиләр вә кери дөнәрәк хәбәр вериб дедиләр:

23 «Һәбсхананы һәр еһтијатла бағлы вә нөвбәтчиләри гапыларын гаршысында дуран көрдүк, лакин гапылары ачдыгда ичәридә һеч кими тапа билмәдик!»

24 Мә’бәд мүһафизләринин рәиси илә баш каһинләр бу сөзләри ешитдикләри заман: «Бу нә олан ишдир?» – дејә һејрәтә дүшдүләр.

25 Бир нәфәр кәлиб онлара хәбәр верди: «Будур, зиндана салдығыныз адамлар мә’бәддә дуруб халга тә’лим верирләр.»

26 Бу вахт мүһафизләрин рәиси мә’мурларла бәрабәр ораја кетди вә зор ишләтмәјәрәк онлары кәтирди. Чүнки халгдан горхурдулар ки, онлары даша басарлар.

27 Һәвариләри кәтириб Синедрион гаршысына чыхардылар. Баш каһин онлардан сорушуб деди:

28 «Сизә бу адла тә’лим вермәји чидди гадаған етмәдикми? Вә будур, тә’лиминизи Јерусәлимин һәр јеринә јајдыныз вә бу Адамын ганыны бизим бојнумуза гојмаг истәјирсиниз.»

29 Петер вә дикәр һәвариләр исә чаваб вериб дедиләр: «Инсанлардан артыг, Аллаһа итаәт етмәк кәрәкдир.

30 Сизин чармыха чәкиб өлдүрдүјүнүз Исаны ата-бабаларымызын Аллаһы дирилтди.

31 Аллаһ Ону өз сағ әли илә Рәис вә Хиласкар олараг јүксәлтди ки, Исраилә күнаһларындан төвбә етмә вә бағышланма фүрсәтини версин.

32 Биз бу шејләр барәсиндә Онун шаһидләријик вә Аллаһын Она итаәт едәнләрә вердији Мүгәддәс Руһ да шаһиддир.»

33 *Синедрион үзвләри* буну ешитдикдә чох һирсләндиләр вә һәвариләри өлдүрмәк гәсдиндә олдулар.

34 Лакин Мүгәддәс Ганун мүәллими вә бүтүн халгын мө’тәбәр сајдығы Гамлијел адлы бир фәрисеј Синедрионда ајаға галхды вә һәвариләри гыса бир мүддәтә ешијә чыхармағы әмр етди.

35 Вә Синедрион үзвләринә деди: «Еј Исраил әрләри! Бу адамларла нә

етмәк истәдијиниз һагда дәриндән дүшүнүн.

36 Чүнки бундан бир мүддәт габаг Тевда өзүнү бөјүк бир шәхсијјәт сајараг мејдана чыхды. Она тәгрибән дөрд јүз нәфәр гошулду. Өзү өлдүрүлдү вә она гулаг асанларын һамысы дағылыб јох олду.

37 Ондан сонра сијаһыјаалынма күнләриндә, галилејалы Јәһуда мејдана чыхды вә бир чох адамы өзү илә апарды. О да һәлак олду вә она гулаг асанларын һамысы дармадағын едилди.

38 Вә инди сизә дејирәм: Бу адамлардан әл чәкин вә онлары бурахын. Чүнки бу тәшәббүс вә бу һәрәкәт инсанлардан исә, јох олачагдыр;

39 Лакин Аллаһдан исә, ону јох етмәјә сизин күчүнүз чатмаз. Һәтта Аллаһла савашанларын һалына дүшә биләрсиниз.»

40 Гамлијел илә разылашдылар вә һәвариләри чағырдылар. Онлары дөјдүрдүкдән сонра, Исанын ады илә данышмасынлар дејә, тәнбеһ етдиләр вә сәрбәст бурахдылар.

41 Онлар исә Синедрионун һүзурундан севинәрәк чыхдылар. Чүнки /Рәбб Исанын/ ады үчүн тәһгир едилмәјә лајиг көрүлмүшдүләр.

42 Вә һәр күн мә'бәддә вә евдән-евә тә'лим вермәкдән вә Исанын Мәсиһ олдуғуну мүждәләмәкдән ваз кечмирдиләр.

АЛТЫНЧЫ ФӘСИЛ

Једди јардымчы

1 ШАКИРДЛӘРИН чохалмагда олдуғу о күнләрдә, јунанча данышан јәһудиләр ибраничә данышан јәһудиләрдән шикајәтләнмәјә башладылар. Чүнки онларын дул гадынлары күндәлик јардым алмагдан мәһрум едилмишдиләр.

2 Он ики һәвари, шакирдләрин ичласыны чағырыб дедиләр: «Аллаһын кәламыны бурахыб мадди мәсәләләрлә мәшғул олмағымыз мәгбул дејил.

3 Инди, еј гардашлар, араныздан һагларында јахшы шәһадәт олунан, /Мүгәддәс/ Руһ вә һикмәтлә долу једди нәфәр сечин ки, онлары бу иш үчүн тә'јин едәк.

4 Биз исә дуа етмәк вә *Аллаһын* кәламыны јајмаг ишинә давам едәрик.»

5 Бу сөз бүтүн ичласа хош көрүндү. Мүгәддәс Руһ илә долу олан Стефаны, Филипи, Прохору, Никанору, Тимону, Парменаны вә јәһуди дининә дөнмүш антакјалы Николаны сечдиләр.

6 Онлары һәвариләрин гаршысына чыхартдылар. Һәвариләр дә дуа етдикдән сонра, онларын үзәринә әлләрини гојуб вәзифә тапшырдылар.

7 Аллаһын кәламы вүс'әт алырды вә Јерусәлимдә шакирдләрин сајы хејли артырды. Каһинләрдән бир чоху да имана сарылырды.

Стефан тутулур

8 Стефан исә иман* вә гүдрәтлә долу олараг халг арасында бөјүк харигәләр вә әламәтләр көстәрирди.

9 Лакин Азадлар Синагогу адланан синагогдан, вә киринејлиләрдән, искәндәријәлиләрдән, Киликијадан вә

*8. иман – ән әски мәтнләрдә, "лүтф".

Асија әјаләтиндән оланларын бә'зиләри галхыб Стефан илә мүбаһисәјә киришдиләр.

10 Амма онун сөзүндәки һикмәтә вә Руһа гаршы дура билмәдиләр.

11 О заман бә'зи адамлары кизлинчә өјрәтдиләр ки, «Онун Мусаја вә Аллаһа гаршы күфр долу сөзләр сөјләдијини ешитдик», – десинләр.

12 Халгы, ағсаггаллары вә дин алимләрини гызышдырдылар, кедиб ону јахалајыб Синедриона апардылар.

13 Јаланчы шаһидләр дә тәгдим етдиләр. Бунлар дедиләр: «Бу адам бу мүгәддәс јерә вә Гануна* гаршы күфр етмәкдән ваз кечмир;

14 Чүнки: ”Назаретли Иса бу јери хараба гојачаг вә Мусанын бизә вердији адәтләри дәјишдирәчәкдир”, – дедијини ешитдик.»

15 Синедрионда отуранларын һамысы Стефана диггәтлә бахдылар вә үзүнү бир мәләк үзү кими көрдүләр.

ЈЕДДИНЧИ ФӘСИЛ

Стефанын нитги

1 О ВАХТ баш каһин сорушду: «Бу шејләр дүздүр?»

2 Лакин Стефан деди: «Гардашлар вә аталар! Динләјин. Атамыз Ибраһим Һаранда јерләшмәздән әввәл, Месопотамијада оларкән, иззәтли Аллаһ она көрүндү,

3 Вә она деди: ”Мәмләкәтиндән вә әгрәбанын јанындан чых вә сәнә көстәрәчәјим өлкәјә кет.”

4 Онда Ибраһим килданиләрин* мәмләкәтиндән чыхыб Һарана көчдү. Вә атасы өлдүкдән сонра, Аллаһ ону орадан инди сизин јашадығыныз өлкәјә көчүрдү.

5 Орада она мирас олараг, ајаг гојмаға јер belә вермәди; вә һәлә өвлады јох икән, ораны она вә ондан сонракы нәслинә мүлк олараг вермәји вә'д етди.

6 Аллаһ белә деди: ”Нәслин јад мәмләкәтдә дөрд јүз ил гәриб олачагдыр; онлары көлә едәчәкләр вә онлара чәфа чәкдирәчәкләр.

7 Лакин Мән,” – деди Аллаһ, ”көләлик едәчәкләри халга һөкм едәчәјәм вә ондан сонра орадан чыхыб бу јердә Мәнә гуллуг едәчәкләр.”

8 Сонра онунла сүннәтә әсасланан бир әһди-пејман етди. Буна көрә Ибраһим Исһагын атасы олдугда, ону сәккизинчи күндә сүннәт етди. Вә Исһаг Јагубун, Јагуб да он ики бөјүк әчдадымызын атасы олду.

9 Әчдадымыз исә пахыллыгдан Јусифи Мисирә сатдылар; амма Аллаһ онунла иди.

10 Ону бүтүн дәрдләриндән хилас етди вә она Мисир һөкмдары Фир'онун өнүндә лүтф вә мүдриклик бәхш етди. Фир'он да ону Мисирин вә бүтүн сарајынын үзәринә рәис тә'јин етди.

11 Сонра Мисир вә Кән'ан торпағына ачлыг вә бөјүк сыхынты кәлди. Вә әчдадымыз јемәк тапа билмирдиләр.

12 Анчаг Јагуб Мисирдә тахыл олдуғуну ешитдикдә, әчдадымызы илк дәфә ораја көндәрди.

13 Вә икинчи дәфә онлар кәләндә, Јусиф гардашларына өзүнү танытды вә Јусифин нәсли Фир'она мә'лум олду.

14 Јусиф дә хәбәр көндәриб, атасы Јагубу вә бүтүн гоһум-әгрәбасыны,

13. Ганун – Мусанын Гануну, Тәврат.
4. Килданиләр – гәдим Месопотамијада јашамыш бир халг.

јә’ни јетмиш беш адамы јанына дә’вәт етди.

15 Беләчә Јагуб Мисирә көчдү. О вә әчдадымыз өлдүләр,

16 Вә Шехемә кәтирилиб, Ибраһимин Шехемдә* Һамор оғулларындан бир мигдар күмүшлә сатын алдығы гәбирлик мағараја гојулдулар.

17 Лакин Аллаһын Ибраһимә вердији вә’дин вахты јахынлашдығы заман халг Мисирдә артыб чохалмышды.

18 О вахта гәдәр ки, /Мисир/ тахтына Јусифи танымајан башга бир һөкмдар чыхды.

19 О һөкмдар халгымыза гаршы һијлә ишләтди вә јашамасынлар дејә ушагларыны чөлә атмаға мәчбур едәрәк, әчдадымыза чәфа чәкдирди.

20 Бу дөврдә Муса анадан олду вә Аллаһ гаршысында чох көзәл иди. Үч ај өз атасы евиндә бәсләнди;

21 Вә чөлә атылдыгда Фир’онун гызы ону көтүрүб өз оғлу кими тәрбијә етди.

22 Муса, мисирлиләрин һәр бир елминә өјрәдилмиш, сөзүндә вә әмәлләриндә гүдрәтли иди.

23 Амма гырх јашы тамам оланда, үрәјинә гардашлары олан Исраил оғулларына баш чәкмәк арзусу дүшдү.

24 Вә биринә һагсызлыг едилдијини көрүб ону мүдафиә етди вә һагсызлыг едән мисирлини вуруб, мәзлумун гисасыны алды.

25 О еләдүшүнүрдү ки, гардашлары онун әли илә Аллаһын онлара ничат вермәк истәдијини анлајачаглар; лакин онлар баша дүшмәдиләр.

26 Ертәси күн онлардан бә’зиләри далашырды. Муса кәлди вә онлары барышдырмаг истәјиб деди: ”Кишиләр! Сиз гардашсыныз, нә үчүн бир-биринизи инчидирсиниз?”

27 Лакин гоншусуну инчидән адам Мусаны итәләјиб деди: ”Сәни ким үзәримизә рәис вә һаким гојду?

28 Дүнән мисирлини өлдүрдүјүн кими, мәни дә өлдүрмәк истәјирсән?”

29 Бу сөзләр үзүндән Муса гачды вә Мидјан өлкәсиндә гәриблик етди. Орада онун ики оғлу олду.

30 Гырх ил тамам олдугда, Сина дағы сәһрасында, јанан бир көјәм ағачынын аловларында она /Рәббин/ бир мәләји көрүндү.

31 Муса бу мәнзәрәни көрдүјү вахт һејрәтә дүшдү. Бахмаг үчүн јахынлашдығы заман, Рәббин сәси кәлди:

32 ”Мән сәнин әчдадынын Аллаһы, Ибраһимин, Исһагын вә Јагубун Аллаһыјам.” Муса горхудан титрәјиб, ораја бахмаға чүр’әт етмирди.

33 Рәбб она деди: ”Ајагларындан чарыглары чыхар, чүнки үзәриндә дурдуғун јер мүгәддәс торпагдыр.

34 Мән, Мисирдә олан халгымын чәкдији чәфаны көзләримлә көрдүм вә онун наләсини ешитдим, онлары хилас етмәк үчүн ендим; инди кәл, Мән сәни Мисирә көндәрәчәјәм.”

35 ”Сәни ким рәис вә һаким тә’јин етди?” – дејәрәк, рәдд етдикләри бу Мусаны, Аллаһ, көјәм ағачында она көрүнән мәләк васитәсилә рәис вә хиласкар олараг көндәрди.

36 Халгы Мисир дијарындан чыхаран, орада, Гырмызы Дәниздә вә сәһрада гырх ил харигәләр вә әламәтләр көстәрән бу адам олду.

37 Бу о Мусадыр ки, Исраил оғулларына: ”Аллаһыныз Рәбб сизә гардашларыныздан мәним кими бир

*16. Шехемдә – бә’зи мәтнләрдә, ”Шехемин оғлу”, јахуд ”Шехемли”.

пејғәмбәр ирәли сүрәчәкдир; /Ону динләјин/", – демишдир.

38 Сина дағында онунла данышан мәләклә вә әчдадымызла бәрабәр сәһрадакы чамаат арасында олан, бизә билдирмәк үчүн һәјатбәхш сөзләр алан Муса будур.

39 Лакин әчдадымыз она итаәт етмәк истәмәјиб, рәдд етдиләр вә үрәкләри илә Мисирә дөндүләр.

40 Һаруна дедиләр: "Бизә башчылыг едәчәк танрылар дүзәлт, чүнки бизи Мисир дијарындан чыхаран о Мусанын башына нә кәлдијини билмирик."

41 О күнләрдә дана шәклиндә бир бүт дүзәлтдиләр вә бу бүтә гурбан тәгдим едиб, өз әлләри илә дүзәлтдикләри бир шеј үчүн шәнлик етдиләр.

42 Аллаһ исә онлардан үз дөндәрди, онлары фәзадакы чисимләрә гуллуг етмәјә бурахды. Нечә ки, пејғәмбәрләрин китабында јазылмышдыр: "Еј Исраил халгы! Гырх ил сәһрада Мәним үчүнмү кәсилмиш һејванлар вә гурбанлар тәгдим етдиниз?

43 Сиз Молохун чадырыны вә танрыныз Ремфанын улдузуну көтүрдүнүз. Тапынмаг үчүн дүзәлтдијиниз бүтләрди бунлар. Буна көрә дә сизи Бабилдән о тәрәфә көчүрәчәјәм."

44 Сәһрада әчдадымызын шәһадәт чадыры* вар иди. Бу, Мусаја сөјләмиш Оланын әмр етдији кими, онун көрдүјү нүмунәјә көрә тикилмишди.

45 О чадыры гәбул едән әчдадымыз да, Јешуа илә бәрабәр дикәр халгларын мүлкүнү зәбт етдикдә, ону ораја кәтирдиләр; о халглары Аллаһ әчдадымызын габағындан говду. Давудун күнләринә гәдәр *белә олду*.

46 Давуд Аллаһ гаршысында лүтф тапыб јалварды ки, Јагубун Аллаһына бир мәскән тапсын.

47 Аллаһа бир ев тикән исә Сүлејман олду.

48 Лакин Һагг-Таала әл илә тикилән мә'бәдләрдә јашамаз, нечә ки, пејғәмбәр дејир:

49 "Тахтым көј вә ајагларыма кәтил јердир. Сиз Мәнә нечә ев тикәрсиниз?" – дејир Рәбб, "Јахуд Мәним раһатлығым үчүн нә јер вардыр?

50 Мәкәр бүтүн бунлары јарадан Мәним әлим дејилми?"

51 Еј бојун әјмәјән, үрәкләри вә гулаглары сүннәт едилмәмиш* адамлар! Әчдадыныз кими, сиз дә һәмишә Мүгәддәс Руһа гаршы чыхырсыныз.

52 Әчдадыныз пејғәмбәрләрин һансыны тә'гиб етмәдиләр? О Салеһин* кәләчәјини габагчадан билдирәнләри дә өлдүрдүләр. Сиз дә инди Онун хаинләри вә гатилләри олдунуз,

53 Сиз ки Мүгәддәс Гануну мәләкләрин тәртиб етдикләри кими алдыныз вә риајәт етмәдиниз!»

Стефан дашланыб өлдүрүлүр

54 Бунлары ешитдикдә, онлар дахилән чох гәзәбләндиләр вә она гаршы диш гычыртдылар.

55 Стефан исә Мүгәддәс Руһла долуб көзләрини көјә дикәрәк, Аллаһын чалалыны вә Аллаһын сағында дуран Исаны көрдү.

**44. Шәһадәт чадыры – Аллаһын Муса пејғәмбәрә вердији шәһадәти, јә'ни он әмри ичиндә чәмләшдирән мүчрүнүн олдуғу ибадәт јери.*

**51. Јә'ни, Аллаһа үрәкдән бағлы олмајан, Онун кәламына гулаг асмајан.*

**52. О Салеһ – јә'ни, Иса Мәсиһ.*

56 Вә деди: «Будур, көјләри ачылмыш вә Инсан Оғлуну Аллаһын сағында дурмуш көрүрәм!»

57 Онлар исә бәркдән бағырыб, гулагларыны тыхадылар вә јекдилликлә она һүчум етдиләр.

58 Ону шәһәрдән кәнара чыхарыб дашладылар. Әлејһинә шәһадәт етмиш оланлар исә өз әбаларыны Шаул адлы бир кәнчин ајаглары јанына гојдулар.

59 Стефан: «Ја Рәбб Иса, руһуму гәбул ет!» – дејәрәк дуа едәркән ону дашладылар.

60 Диз чөкүб јүксәк сәслә: «Ја Рәбб, бу күнаһы онларын бојнуна гојма!» – деди. Вә буну дејиб, көзләрини һәјата јумду.

СӘККИЗИНЧИ ФӘСИЛ

1 ШАУЛ исә Стефанын өлдүрүлмәсинә разы олмушду. О күнләрдә Јерусәлимдәки иманлылар чәмијјәтинә гаршы бөјүк тә'гиб башланды. Һәвариләрдән башга һамы Јәһудеја вә Самаријанын ајры-ајры јерләринә дағылды.

2 Аллаһа һөрмәт едән кишиләр Стефаны басдырдылар вә онун үчүн бөјүк јас тутдулар.

3 Шаул исә евдән евә кирәрәк чәмијјәти мәһв едирди. Кишиләри вә гадынлары сүрүјәрәк зиндана атырды.

Филип Самаријада

4 Бу арада, дағыланлар *Аллаһын* каламыны мүждәләјәрәк долашырдылар.

5 Филип Самаријанын бир шәһәринә кәлиб Мәсиһи тәблиғ едирди.

6 Халг Филипин көстәрдији әламәтләри ешидиб көрәндә, онун сөјләдикләринә јекдилликлә гулаг асырды.

7 Чүнки мурдар руһлары олан бир чох адамдан руһлар уча сәслә бағырыб чыхырдылар; чох ифлич вә әлил дә шәфа тапырды.

8 Вә о шәһәрдә бөјүк севинч вар иди.

Сеһрбаз Шимон

9 Лакин габагчадан шәһәрдә сеһрбазлыг едән вә Самарија әһалисини һејрәтә салан, өзүнү бөјүк бир адам кими көстәрән Шимон адлы бири вар иди;

10 Вә: «Аллаһын Бөјүк Гүдрәт дејилән гүдрәти будур», – дејәрәк кичикдән бөјүјә гәдәр һамы она диггәт верирди.

11 Она көрә она диггәт едирдиләр ки, чох вахт өз сеһрбазлыглары илә онлары һејрәтә салырды.

12 Амма Аллаһын Сәлтәнәти вә Иса Мәсиһин ады һаггында Мүждәни јајан Филипә иман етдикләри заман, кишиләр вә гадынлар вәфтиз олунурдулар.

13 Шимон өзү дә иман етди; вә вәфтиз олундугдан сонра даим Филипин јанында дуруб көстәрилән әламәтләри вә бөјүк мө'чүзәләри көрәрәк һејрәтләнирди.

14 Јерусәлимдә олан һәвариләр, самаријалыларын Аллаһын каламыны гәбул етдикләрини ешитдикдә, Петери вә Јәһјаны онларын јанына көндәрдиләр.

15 Петер вә Јәһја да кәлдикләри заман самаријалылар үчүн дуа ет-

диләр ки, Мүгәддәс Руһу гәбул етсинләр.
16 Чүнки О, онлардан һеч биринин үзәринә һәлә енмәмишди, јалныз Рәбб Исанын ады наминә вәфтиз олунмушдулар.
17 О вахт Петер вә Јәһја онларын үзәринә әлләрини гојдулар. Онлар да Мүгәддәс Руһу гәбул етдиләр.
18 Һәвариләрин әлләри гојулмагла /Мүгәддәс/ Руһун верилдијини көрдүкдә, Шимон онлара пул тәклиф едиб деди:
19 «Мәнә дә belә сәлаһијјәт верин ки, кимин үзәринә әлләрими гојсам, Мүгәддәс Руһу алсын.»
20 Петер исә она деди: «Күмүшүн сәнинлә бәрабәр пуч олсун! Чүнки Аллаһ веркисини пулла әлдә етмәји мүмкүн һесаб етдин.
21 Бу ишдә сәнин нә пајын вар, нә дә һиссән; чүнки Аллаһ гаршысында үрәјин дүз дејил.
22 Буна көрә, бу пислијиндән төвбә ет, Аллаһа* јалвар, бәлкә үрәјиндә олан нијјәт бағышланар;
23 Чүнки сәнин кин зәһәри илә долу, һагсызлыға бәнд олдуғуну көрүрәм!»
24 Шимон исә чаваб вериб деди: «Мәним үчүн сиз Рәббә јалварын ки, дедикләриниздән һеч бири башыма кәлмәсин!»
25 Беләликлә, *Петер илә Јәһја* шаһидлик едиб, Рәббин кәламыны бәјан етдикдән сонра, Самаријанын бир чох јериндә Мүждәни тәблиғ едәрәк Јерусәлимә гајытдылар.

Филип вә һәбәш

26 Рәббин бир мәләји исә Филипә деди: «Дур, чәнуба доғру, Јерусәлимдән Гәззәјә кедән јола, сәһра јолуна кет.»
27 О да дуруб кетди. Вә будур, һәбәшләрин мәләкәси Гандагнын вәзири вә бүтүн хәзинәси үзәриндә мүдир олан һәбәшистанлы бир хәдими *көрду.* Хәдим Јерусәлимә Аллаһа сәчдә гылмаға кәлмишди.
28 Инди кери дөнүрдү вә арабасында отуруб, Јешаја пејғәмбәрин китабыны охујурду.
29 Руһ Филипә деди: «Јахынлаш вә бу арабаја гошул.»
30 Филип онун јанына гачды вә Јешаја пејғәмбәри охудуғуну ешитдикдә деди: «Охудуғуну һеч анлајырсанмы?»
31 О деди: «Мәнә јол көстәрән олмаса нечә анлаја биләрәм?» Вә Филипдән рича етди ки, арабаја миниб онун јанында отурсун.
32 Мүгәддәс Јазылардан охудуғу јер бу иди: «Гојун кими кәсилмәјә апарылды, вә гузу ону гырханын өнүндә дилсиз олдуғу кими, О да Өз ағзыны ачмыр.
33 Алчалдылдығы заман әдаләт Ондан әсиркәнди. Онун нәслиндән ким бәһс едәчәк? Чүнки Онун һәјаты јердән галдырылыр.»
34 Хәдим Филипә деди: «Сәндән рича едирәм, *де көрум,* пејғәмбәр буну кимин үчүн сөјләјир? Өзү үчүн, јохса башгасы үчүн?»
35 Филип дә ағзыны ачды вә бу Јазыдан башлајыб Иса һаггындакы Мүждәни она баша салды.
36 Јола давам едәркән, онлар су олан јерә кәлдиләр вә хәдим деди: «Будур су; вәфтиз олунмағыма нә әнкәл вар?»

**22. Аллаһа – ән әски мәтнләрдә, "Рәббә".*

/37 Филип деди: «Әкәр бүтүн үрәјинлә иман едирсәнсә, чаиздир.» О да чаваб вериб деди: «Иман едирәм ки, Иса Мәсиһ Аллаһын Оғлудур.»/

38 Вә әмр етди ки, арабаны дајандырсынлар. Сонра Филип вә хәдим, икиси дә суја кирди. Вә Филип ону вәфтиз етди.

39 Судан чыхдыглары заман Мүгәддәс Руһ хәдимин үстүнә назил олду, Рәббин мәләји исә* Филипи апарды вә хәдим артыг ону көрмәди. Севинәрәк өз јолуна давам етди.

40 Филип исә өзүнү Ашдодда тапды вә Гејсәријәјә кәлинчәјә кими, долашыб бүтүн шәһәрләрә Мүждәни јајырды.

ДОГГУЗУНЧУ ФӘСИЛ

Иса Шаула көрүнүр

1 ШАУЛ исә һәлә дә Рәббин шакирдләринә гаршы өлүм вә тәһдидләрлә нәфәс алараг, баш каһинин јанына кетди;

2 Ондан Дәмәшг синагогларына *верилмәк үчүн* мәктублар *јазылмасыны* истәди ки, бу Јола садиг олан кими тапарса, киши вә гадын олмасына бахмајараг, голларыны бағлајыб Јерусәлимә кәтирсин.

3 Јолда кедәркән, Дәмәшгә јахынлашдығы заман гәфләтән көјдән бир нур онун әтрафыны ишыгландырды.

4 Шаул јерә јыхылды вә она: «Шаул, Шаул! Нә үчүн Мәни тә'гиб едирсән?» – дејән бир сәс ешитди.

5 Шаул : «Сән кимсән, чәнаб?» – деди. О да деди: «Мән, тә'гиб етдијин Исајам. /Дүртмәләрә гаршы тәпик атмаг сәнә чәтиндир.»

6 Шаул титрәјиб, тәәччүбләнәрәк деди: «Ја Рәбб, нә етмәми истәјирсән?» Вә Рәбб она деди: «/Дур, шәһәрә кет вә нә едәчәјин сәнә сөјләнәчәкдир.»

7 Онунла сәјаһәт едән адамлар донуб галмышдылар; сәси ешидирдиләр, лакин һеч кими көрмүрдүләр.

8 Шаул јердән дурду вә көзләрини ачдыгда, һеч кими көрә билмәди. Ону әлиндән тутуб Дәмәшгә кәтирдиләр.

9 Үч күн көзләри көрмәјән Шаул нә једи, нә дә ичди.

10 Дәмәшгдә Һананја адлы бир шакирд вар иди вә Рәбб она рө'јада деди: «Еј Һананја!» О да: «Мәнәм, Ја Рәбб.»

11 Вә Рәбб она деди: «Дур, Доғру Күчә адланан күчәјә кет вә Јәһуданын евиндә Тарсуслу Шаул адлы бирини ахтар. О инди дуа едир.

12 Һананја адлы бир адамын онун јанына кәлдијини вә көзләри јенә көрсүн дејә әлләрини үзәринә гојдуғуну рө'јада көрмүшдүр.»

13 Һананја чаваб верди: «Ја Рәбб! Бу адамын Јерусәлимдә Сәнин мүгәддәсләринә нә гәдәр јаманлыг етдијини чохларындан ешитдим.

14 Вә бурада сәнин адыны зикр едәнләрин һамысыны бағламаг үчүн баш каһинләрдән сәлаһијјәти вар.»

15 Рәбб исә она деди: «Кет, чүнки о, адымы гејри-јәһудиләр, һөкмдарлар вә Исраил оғуллары гаршысында е'лан етмәк үчүн сечилмиш бир аләтимдир.

16 Мәним адым уғрунда нә гәдәр зүлм чәкәчәјини Мән она көстәрәчәјәм.»

17 Һананја кедиб о евә кирди вә

**39. Ән әски мәтнләрдә, "Судан чыхдыглары заман Рәббин Руһу".*

Шаулун үзәринә әлләрини гојуб деди: «Гардашым Шаул! Кәлдијин јолда сәнә көрүнән Рәбб Иса мәни көндәрди ки, көзләрин јенә көрсүн вә сән Мүгәддәс Руһла доласан.»
18 Һәмин анда санки Шаулун көзләриндән пулчуглар дүшдү вә көзләри /дәрһал/ көрдү, о да галхыб, вәфтиз олунду,
19 Вә јемәк јејиб, гүввәтә кәлди. Бир нечә күн шакирдләр илә Дәмәшгдә галды.

Шаул, Дәмәшгдә вә Јерусәлимдә

20 Шаул дәрһал синагогларда Иса һаггында тәблиғ етмәјә башлады. «О, Аллаһын Оғлудур», – дејирди.
21 Ешидәнләрин һамысы чашараг дејирдиләр: «Јерусәлимдә бу ады зикр едәнләри мәһв едән адам бу дејилми? Вә онлары баш каһинләрә голу бағлы кәтирмәк үчүн бураја кәлмәмишдими?»
22 Лакин Шаул даһа да гүввәтләнәрәк, Исанын Мәсиһ олдуғуну сүбут етмәклә, Дәмәшгдә јашајан јәһудиләри тәәччүбләндирирди.
23 Чох күнләр кечдикдән сонра јәһудиләр ону өлдүрмәк үчүн суи-гәсд һазырладылар.
24 Лакин онларын гәсди Шаула мә'лум олду. Кечә-күндүз шәһәр гапылары гаршысында пусгуда дурурдулар ки, ону өлдүрсүнләр.
25 Шакирдләр исә кечә икән ону көтүрүб бир сәбәтдә, шәһәр диварындан саллајыб ашағы ендирдиләр.
26 Шаул Јерусәлимә кәлдији заман шакирдләрә гошулмаға чалышырды; лакин һамы ондан горхур, шакирд олдуғуна инанмырды.
27 Барнаба исә ону һәвариләрин јанына кәтирди вә јолда Рәбби нечә көрүб, Рәббин она нечә хитаб етдијини вә Дәмәшгдә Исанын ады илә нечә чәсарәтлә данышдығыны онлара билдирди.
28 Беләчә, Шаул, Јерусәлимдә кириб чыхдыглары һәр јердә онларла бәрабәр олуб, Рәбб /Исанын/ ады илә чәсарәтлә данышырды.
29 Јунанча данышан јәһудиләрлә дә сөһбәт вә мүбаһисә едирди. Онлар исә ону өлдүрмәјә чәһд едирдиләр.
30 *Дин* гардашлары буну өјрәндикләри заман, ону Гејсәријәјә апарыб, Тарсуса јола салдылар.
31 Беләликлә бүтүн Јәһудеја, Галилеја вә Самаријада чәмијјәтләр саламат галыб инкишаф едирдиләр вә Рәбб горхусунда, Мүгәддәс Руһун тәшвиги илә һәрәкәт едәрәк чохалырдылар.

Енеја вә Табита сағалдылыр

32 Петер һәр тәрәфи долашыб, Лодда јашајан мүгәддәсләрин дә јанына кәлди.
33 Орада Енеја адлы бир нәфәрлә растлашды. О адам сәккиз ил иди ки, ифлич олуб чарпајыда јатырды.
34 Петер она деди: «Енеја, Иса Мәсиһ сәнә шәфа вериб; галх, јатағыны јығышдыр.» О да һәмән анда галхды.
35 Лод вә Шаронда јашајанларын һамысы ону көрүб Рәббә тәрәф дөндүләр.
36 Јаффада Табита адлы (тәрчүмәси Чејрандыр) бир гадын шакирд вар иди. Бу гадынын етдији хејирли ишләр вә вердији сәдәгәләр лап чох иди.
37 О күнләрдә хәстәләниб өлдү вә чәсәдини јудугдан сонра, јухары отаға гојдулар.

38 Лод Јаффаја јахын олдуғундан, шакирдләр Петерин орада олдуғуну ешидиб, јанына ики нәфәри көндәрдиләр ки, ондан «Јубанмадан јанымыза кәл!» – дејә рича етсинләр.

39 Петер галхыб онларла кетди. *Евә* кәлдији заман, ону јухары отаға апардылар. Бүтүн дуллар јанында дуруб, Табитанын онларла биркә икән тикдији көјнәкләри вә палтарлары көстәрәрәк ағлајырдылар.

40 Лакин Петер һамыны бајыра чыхардыгдан сонра, диз чөкүб, дуа етди вә чәсәдә мүрачиәт едиб: «Табита, дур!» – деди. О да көзләрини ачды вә Петери көрдүкдә галхыб отурду.

41 Петер она әл узадыб галдырды вә мүгәддәсләрлә дуллары чағырыб, ону дири олараг онларын габағына чыхарды.

42 Бүтүн Јаффада бу мә'лум олду. Бир чохлары да Рәббә иман етдиләр.

43 Петер хејли вахт Јаффада Шимон адлы бир даббағын евиндә галды.

ОНУНЧУ ФӘСИЛ

Диндар јүзбашы Корнелиус

1 ГЕЈСӘРИЈӘДӘ италјан адланан алајын јүзбашыларындан бири олан Корнелиус адында бир нәфәр вар иди .

2 Диндар вә бүтүн ев әһли илә бирликдә Аллаһдан горхан бир адам олуб халга чох сәдәгә верәр вә даим Аллаһа дуа едәрди.

3 Күнүн доггузунчу сааты* радәләриндә рө'јада ајдын көрдү ки, Аллаһын бир мәләји јанына кәлди вә она: «Еј Корнелиус!» – деди.

**3. 9-чу саат – күнортадан сонра саат 3.*

4 Корнелиус исә она бахдыгда горхду вә деди: «Нәдир, ја Рәбб?» Мәләк дә она деди: «Дуаларын вә сәдәгәләрин Аллаһын гаршысына чыхды, диггәтини чәлб етди.

5 Инди Јаффаја адамлар көндәр вә ләгәби Петер олан Шимон адлы адамы кәтирт.

6 О, еви дәниз кәнарында олан Шимон адлы даббағын јанында гонагдыр. /Сәнә елә сөзләр сөјләјәчәкдир ки, сән бүтүн ев әһлинлә бәрабәр хилас олачагсан./»

7 Корнелиусла данышан мәләк чәкилдикдән сонра о, нөкәрләриндән икисини вә она даим хидмәт едәнләрдән диндар бир әскәри чағырды.

8 Һәр шеји нәгл едиб онлары Јаффаја көндәрди.

Петерин тәәччүблү рө'јасы

9 Ертәси күн, онлар јолда кедиб шәһәрә јахынлашаркән, алтынчы саат* радәләриндә Петер дуа етмәк үчүн дама чыхды.

10 Ачлыг һисс едәрәк, јемәк истәјирди. Јемәк һазырланыркән, Петерин үзәринә бир вәчд һалы кәлди.

11 Көјүн ачылдығыны вә дөрд кушәсиндән асылмыш бөјүк мәләфәјә бәнзәр бир чисмин јер үзәринә ендирилдијини көрдү;

12 Ичиндә /јерин/ һәр нөв дөрдајаглысы, /вәһши һејванлар,/ сүрүнәнләр вә көј гушлары вар иди.

13 Вә она бир сәс кәлди: «Петер, галх, кәс вә је!»

14 Петер исә деди: «Хејр, ја Рәбб! Ахы мән әсла мурдар вә ја натәмиз шеј јемәмишәм.»

**9. 6-чы саат – күнорта вахты.*

15 Јенә икинчи дәфә она сәс кәлди: «Аллаһын тәмиз дедији шејләри сән мурдар сајма.»

16 Бу үч кәрә тәкрар олду вә чисим јенә көјә галдырылды.

17 Петер көрдүјү рө’јанын нә демәк олдуғуна тәәччүбләнәркән, будур, Корнелиус тәрәфиндән көндәрилән адамлар Шимонун евини сорушуб, гапы ағзында дурдулар.

18 Вә гышгырыб суал вердиләр: «Петер ләгәбли Шимон бурадамы галыр?»

19 Петер рө’ја барәдә дүшүнәркән, Руһ она деди: «Будур, үч нәфәр сәни ахтарыр.

20 Дур, ашағы ен вә һеч тәрәддүд етмәдән онларла кет, чүнки онлары мән көндәрмишәм.»

21 Петер ашағы, адамларын јанына дүшүб деди: «Ахтардығыныз адам мәнәм. Нә иш үчүн кәлмисиниз?»

22Онлар исә дедиләр: «Бүтүн јәһуди халгынын рәғбәтини газанмыш, салеһ, Аллаһдан горхан бир адам олан јүзбашы Корнелиус мүгәддәс бир мәләкдән әмр алды ки, сәни өз евинә кәтиртсин вә сәнин сөјләјәчәкләрини ешитсин.»

Петер Корнелиусун евиндә

23 О вахт Петер онлары ичәри чағырыб, онлара гонагпәрвәрлик көстәрди. Ертәси күн галхыб, онларла јола чыхды вә Јаффадан олан гардашларын бә’зиләри дә онунла кетдиләр.

24 О бири күн Гејсәријәјә чатдылар. Корнелиус исә өз әгрәбасыны вә јахын достларыны бир јерә чағырыб онлары көзләјирди.

25 Петер ичәри кирәндә, Корнелиус ону гаршылајыб ајагларына дүшдү вә сәчдә етди.

26 Петер исә ону галдырыб деди: «Дур, мән дә бир инсанам.»

27 Корнелиус илә сөһбәт едәрәк ичәри кирди вә чохлу адамын топлашмыш олдуғуну көрдү.

28 Вә онлара деди: «Өзкә халгдан оланла үнсијјәт гурмаг, јахуд онун јанына кетмәјин јәһуди үчүн гадаған едилдијини сиз билирсиниз. Амма Аллаһ мәнә бәјан етди ки, һеч бир адамы мурдар вә јахуд натәмиз сајмајым.

29 Буна көрә мән чағырылдыгда сөзсүз кәлдим. Беләликлә сорушурам: Һансы иш үчүн мәни дә’вәт етдиниз?»

30 Корнелиус деди: «Дөрд күн бундан әввәл өз евимдә бу саата гәдәр оруч тутурдум вә доггузунчу саатын* дуасыны едирдим; вә будур, парлаг палтар кејмиш бир адам гаршымда дуруб деди:

31 ”Корнелиус, сәнин дуан ешидилди вә сәдәгәләрин Аллаһын диггәтини чәлб етди.

32 Инди Јаффаја адамлар көндәр, дәниз кәнарында даббағ Шимонун евиндә гонаг олан Петер ләгәбли Шимону чағыртдыр. /О кәлиб сәнинлә данышачаг./»

33 Елә о саатда мән сәнин јанына адамлар көндәрдим, сән дә јахшы етдин ки, кәлдин. Инди биз һамымыз Аллаһын сәнә әмр етдији һәр шеји динләмәк үчүн бурада, Аллаһын гаршысында һазырыг.»

34 Петер дә ағзыны ачыб деди: «Доғрудан да дәрк едирәм ки, Аллаһ инсанларын кимлијинә бахмаз.

**30. 9-чу саат – саат 15.00.*

35 Амма һәр халгдан олуб, Ондан горхан вә һагг иш көрән Она мәгбулдур.
36 О, Исраил оғулларына кәламыны көндәрди, һамынын Рәбби олан Иса Мәсиһ васитәси илә сүлһ мүждәләди.
37 Јәһјанын тәблиғ етдији вәфтиздән сонра, Галилејадан башлајараг, бүтүн Јәһудејада нә баш вердијини билирсиниз:
38 Аллаһын Назаретли Исаны, Мүгәддәс Руһ вә гүдрәт илә нечә мәсһ етдијини, Онун јахшылыг едәрәк, иблисин истибдады алтында оланларын һамысына шәфа вериб, долашдығыны билирсиниз. Чүнки Аллаһ Онунла бәрабәр иди.
39 Онун јәһудиләрин мәмләкәтиндә вә Јерусәлимдә етдији бүтүн ишләрә биз шаһидик. Ону чармыха чәкиб өлдүрдүләр.
40 Аллаһ исә Ону *өлүмүндән сонра* үчүнчү күндә дирилтди,
41 Вә бүтүн халга дејил, анчаг Аллаһ тәрәфиндән әввәлчә сечилмиш олан шаһидләрә, јә'ни өлүләрдән дирилмәсиндән сонра, Өзү илә јејән вә ичән бизләрә ачыгча көстәрди.
42 "Дириләрин вә өлүләрин Аллаһ тәрәфиндән тә'јин олунан Һакими Одур", – дејә халга тәблиғ едиб шаһидлик етмәји бизә әмр етди.
43 Она иман едән һәр инсан күнаһларынын бағышланмасыны Онун ады илә алачагдыр дејә бүтүн пејғәмбәрләр Она шаһидлик едирләр.»
44 Петер бу сөзләри һәлә сөјләмәкдә икән, тәблиғи ешидәнләрин һамысы үзәринә Мүгәддәс Руһ назил олду.
45 Петер илә бәрабәр кәлмиш сүннәтли иманлыларын һамысы чашды, чүнки Мүгәддәс Руһ ән'амы дикәр халгларын үзәринә дә төкүлмүшдү.
46 Чүнки онларын јад дилләрдә данышдыгларыны вә Аллаһы мәдһ етдикләрини ешидирдиләр. О заман Петер деди:
47 «Бизим кими Мүгәддәс Руһу алан бу адамлара ким сују гадаған едә биләр ки, вәфтиз олсунлар?»
48 Вә Иса Мәсиһ ады илә вәфтиз олмаларыны әмр етди. Сонра Петерә јалвардылар ки, онларын јанында бир нечә күн дә галсын.

ОН БИРИНЧИ ФӘСИЛ

Петер тәнгидләрә чаваб верир

1 ЈӘҺУДЕЈАДА олан һәвариләр илә *дин* гардашлары дикәр халгларын да Аллаһ кәламыны гәбул етдикләрини ешитдиләр.
2 Петер Јерусәлимә кәләндә, сүннәт тәрәфдарлары ону тәнгид едәрәк
3 Дејирдиләр: «Сән сүннәт олунмајан адамларын јанына кетдин вә онларла јемәк једин.»
4 Петер исә сөзә башлајыб, онлара һәр шеји гајдасынча изаһ етди:
5 «Мән Јаффа шәһәриндә дуа едирдим. Вәчд һалында бир рө'ја көрдүм: Дөрд кушәсиндән асылмыш бөјүк мәләфәјә бәнзәр бир чисим көјдән ендирилди вә та јаныма гәдәр кәлди.
6 Онун ичинә диггәтлә бахыб, тәдгиг едирдим вә јерин дөрдајаглыларыны, вәһши һејванларыны, сүрүнәнләри вә көјүн гушларыны көрдүм.
7 Вә мән: "Петер, галх, кәс вә је!" – дејән бир сәс ешитдим.
8 Амма мән дедим: "Хејр, ја Рәбб!

Ахы ағзыма мурдар вә ја натәмиз шеј һеч дәјмәјиб.”

9 Сәс икинчи дәфә көјдән мәнә хитаб етди: ”Аллаһын тәмиз дедији шејләри сән мурдар сајма.”

10 Бу үч кәрә тәкрар олду вә һәр шеј јенә көјә чәкилди.

11 Будур, о анда Гејсәријәдән мәним јаныма көндәрилән үч адам, галдығым евин габағында дурду.

12 Руһ мәнә деди ки, һеч тәрәддүд етмәдән онларла кедим. Бу алты гардаш да мәнимлә кетди вә о адамын евинә кирдик.

13 О да мәләји нечә көрдүјүнү вә евиндә дуруб она: ”Јаффаја адам көндәр, Петер ләгәбли Шимону кәтирт;

14 Сәнә елә сөзләр сөјләјәчәкдир ки, сән бүтүн ев әһлинлә бәрабәр хилас олачагсан”, – дедијини бизә нағыл етди.

15 Мән дә сөзә башладыгда, башланғычда бизим үзәримизә ендији кими, онларын үзәринә дә Мүгәддәс Руһ енди.

16 Вә Рәббин сөзүнү хатырладым. О демишди ки, ”Јәһја су илә вәфтиз етди, сиз исә Мүгәддәс Руһла вәфтиз едиләчәксиниз.”

17 Беләликлә, Рәбб Иса Мәсиһә иман етдијимиз заман, бизә вердији кими, Аллаһ онлара да ејни ән’амы вердисә, мән кимәм ки, Аллаһа гаршы дура биләм?»

18 Онлар бу сөзләри ешитдикдән сонра сакитләшдиләр вә Аллаһа һәмд едиб дедиләр: «Белә исә, Аллаһ һәјат кәтирән төвбә фүрсәтини дикәр халглара да еһсан етди.»

Антакјадакы иманлылар

19 Беләликлә, Стефанын өлүмүндән сонра башланан тә’гиб нәтичәсиндә дағылмыш оланлар, Аллаһ кәламыны јәһудиләрдән башга һеч кимә сөјләмәјәрәк Финикија, Кипр вә Антакјаја гәдәр кетдиләр.

20 Амма онларын ичиндә кипрли вә киринејли олан бә’зи кишиләр Антакјаја кәлдикләри заман, Рәбб Исаны мүждәләјәрәк, јунанлара да тәблиғ едирдиләр.

21 Рәббин әли онларла иди вә бир чохлары иман едиб, Рәббә тәрәф дөндүләр.

22 Бу барәдә хәбәр Јерусәлимдәки чәмијјәтә чатды вә Барнабаны Антакјаја көндәрдиләр.

23 Барнаба чатдығы заман Аллаһын лүтфүнүн *тә’сирини* көрдүкдә, севинди вә һамыны тәшвиг етди ки, Рәббә үрәкдән бағлы олуб садиг галсынлар.

24 Чүнки о, Мүгәддәс Руһ вә иманла долу јахшы бир адам иди. Вә Рәбб үчүн бир чох инсан газанылды.

25 Сонра Барнаба Тарсуса, Шаулу ахтармаға кетди вә тапдыгда, ону Антакјаја кәтирди.

26 Там бир ил онлар чәмијјәтлә јығышыб, чохлу адама тә’лим вердиләр вә шакирдләр илк дәфә Антакјада мәсиһи* адланмаға башладылар.

27 О күнләрдә Јерусәлимдән Антакјаја пејғәмбәрләр кәлдиләр.

28 Бунлардан Агаб адлы бири галхыб, бүтүн дүнјада бөјүк гытлыг олачағыны Руһ васитәсилә билдирди;

**26. Мәсиһи – јунанча, ”христианос”.*

бу да *император* Клавдиусун дөврүндә олду.

29 Шакирдләр, һәр бири күчү јетдијинә көрә, Јәһудејада јашајан гардашларына јардым көндәрмәји гәрара алдылар.

30 Бу гәрары ичра едиб, јардымы Барнаба вә Шаулун әли илә ағсаггаллара көндәрдиләр.

ОН ИКИНЧИ ФӘСИЛ

Петерин һәбсдән гачышы

1 О ЗАМАН һөкмдар Һирод әл галдырды ки, чәмијјәтә аид оланларын бә'зиләринә зүлм етсин.

2 Јәһјанын гардашы Јагубу гылынчла өлдүртдүрдү.

3 Вә бу ишин јәһудиләрин хошуна кәлдијини көрүб, ондан сонра Петери дә тутдурду. Мајасыз чөрәкләр бајрамы күнләри иди.

4 Һирод, Петери јахаладыб, пасхадан сонра халгын гаршысында мәһкәмәјә чыхармаг нијјәти илә зиндана салдырды вә һәрәси дөрд әскәрдән ибарәт дөрд дәстәјә тәслим етди ки, онун кешијини чәксинләр.

5 Беләликлә, Петер зинданда мүһафизә едилирди. Чәмијјәт исә онун үчүн сә'јлә Аллаһа дуа едирди.

6 Һиродун ону мәһкәмә едәчәји күндән әввәлки кечә Петер, бир чүт зәнчирлә бағлы олараг, ики әскәр арасында јатырды. Кешикчиләр дә гапы ағзында зинданы горујурдулар.

7 Гәфләтән гаршысында Рәббин бир мәләји пејда олду вә һүчрәни бир нур ишыгландырды. Мәләк Петерин бөјрүндән итәләјиб ојатды вә деди: «Тез дур!» Вә зәнчирләр Петерин биләкләриндән дүшдү.

8 Мәләк она деди: «Гуршан вә чарыгларыны кеј!» О да белә етди. Вә мәләк она деди: «Әбаны кеј вә ардымча кәл!»

9 Петер онун ардынча кедәрәк бајыра чыхды. Билмирди ки, мәләјин етдикләри керчәкдир, амма елә дүшүнүрдү ки, јуху көрүр.

10 Биринчи вә икинчи кешикчини кечәрәк, шәһәрә чыхан дәмир гапынын јанына кәлдиләр. О гапы өзү-өзлүјүндән онлара ачылды. Онлар чыхыб бир күчәни кечдиләр вә гәфләтән мәләк ондан ајрылды.

11 Петер өзүнә кәлдикдә деди: «Инди керчәкдән билирәм ки, Рәбб мәләјини көндәрди вә мәни Һиродун әлиндән вә јәһуди халгынын бүтүн көзләдикләриндән гуртарды.»

12 Буну баша дүшдүјү заман, Марк ләгәбли Јәһјанын анасы Мәрјәмин евинә кетди. Бир чохлары орада топлашыб дуа едирдиләр.

13 Петер бајыр гапыны дөјәндә, Рода адлы хидмәтчи гыз гулаг асмаға чыхды.

14 Петерин сәсини таныдыгда, севинчдән гапыны ачмадан ичәри гачараг, Петерин гапыда дурдуғуну билдирди.

15 Онлар исә дедиләр: «Сән дәлисәнми?» Гыз исә өз дедијиндә тә'кид едирди. Онлар да дедиләр: «Бу онун мәләјидир.»

16 Петер исә гапыны дөјмәкдә давам едирди вә ачдыглары заман ону көрүб һејрәтә дүшдүләр.

17 О исә онлара әли илә ишарә етди ки, суссунлар; сонра Рәббин ону зиндандан нечә чыхардығыны онлара

нағыл едиб деди: «Бунлары Јагуба вә *дикәр* гардашлара билдирин.» Сонра чыхыб, башга јерә кетди.

18 Сәһәр ачылдыгда әскәрләр арасында бөјүк һәјәчан баш верди. «Бәс Петерә нә олду?» – дејиб сорушдулар.

19 Һирод ону ахтарды, амма тапа билмәди. Кешикчиләри истинтаг едиб, әмр верди ки, онлар е'дам олунсунлар. Вә Јәһудејадан Гејсәријәјә јолланыб, орада галды.

Һөкмдар Һиродун өлүмү

20 Һирод Сурлулара вә Сајдалылара гәзәбләнмишди; онлар да сөзү бир едиб, јанына кәлдиләр вә һөкмдарын јатаг ағасы Властосу өз тәрәфләринә чәкәрәк, сүлһ истәдиләр, чүнки онларын мәмләкәти һөкмдарын өлкәсиндән әрзаг алырды.

21 Тә'јин олунан күндә, Һирод һөкмдар палтарыны кејиб, күрсүдә әјләшди вә онлара хитаб етди.

22 Халг исә гышгырырды: «Бу инсан јох, Аллаһ сәсидир!»

23 О анда Рәббин бир мәләји Һироду вурду, чүнки Аллаһа мәхсус иззәти өзү мәнимсәмишди.* Вә ичи гурдлар тәрәфиндән кәмириләрәк чан верди.

24 Аллаһын кәламы исә вүс'әт алыб, јајылырды.

25 Барнаба вә Шаул тапшырыгларыны јеринә јетирдикдән сонра, Марк ләгәбли Јәһјаны өзләри илә көтүрүб Јерусәлимдән *Антакјаја* гајытдылар.

**23. Һәрфи тәрчүмә, "Аллаһа иззәти вермәмишди".*

ОН ҮЧҮНЧҮ ФӘСИЛ

Барнаба илә Шаула вәзифә тапшырылыр

1 АНТАКЈАДА олан чәмијјәтдә бә'зи пејғәмбәрләр вә мүәллимләр варды; Барнаба вә Никер адланан Шимон, киринејли Луки, тетрарх Һиродун сүд гардашы Менаһем вә Шаул.

2 Рәббә хидмәт едиб оруч тутдуглары заман, Мүгәддәс Руһ деди: «Тә'јин етдијим иш үчүн Барнабаны вә Шаулу Мәнә ајырын.»

3 О заман оруч тутуб дуа етдикдән сонра, онларын үзәринә әлләрини гојуб јола салдылар.

Барнаба илә Шаул Кипрдә

4 Бунлар, Мүгәддәс Руһ тәрәфиндән көндәриләрәк, Селевкијәјә кетдиләр вә орадан Кипрә үздүләр.

5 Саламисә чатдыгда, јәһудиләрин синагогларында Аллаһын кәламыны тәблиғ етдиләр. Јәһја да онларын хидмәтиндә иди.

6 Бафа гәдәр бүтүн аданы долашдыгдан сонра, Барјешу адланан јәһуди бир сеһрбаз вә јаланчы пејғәмбәрә раст кәлдиләр.

7 Бу шәхс, дәрракәли бир адам олан вали Серкиус Павлусун јанында иди. Вали, Барнабаны вә Шаулу чағырыб Аллаһын кәламыны динләмәк истәди.

8 Лакин Барјешу (сеһрбаз мә'насына кәлән дикәр ады илә Елимас) онлара мүгавимәт көстәрәрәк валини имандан дөндәрмәјә чалышырды.

9 Мүгәддәс Руһла долу Шаул исә,

јә’ни Павел, Елимаса көзләрини дикиб деди:

10 «Еј сән, һәр чүр һијлә вә һәр чүр писликлә долу адам, иблис оғлу, һагг олан һәр шејин дүшмәни! Рәббин дүз јолларыны әјри етмәкдән әл чәкмәјәчәксәнми?

11 Инди будур, Рәббин әли сәнин үзәриндәдир вә мүәјјән вахта гәдәр күнәши көрмәјәрәк кор олачагсан.» О анда үзәринә думан, гаранлыг чөкдү вә ора-бура һәрләнәрәк бәләдчи ахтарды.

12 О вахт вали баш верән һадисәни көрәрәк иман етди; чүнки Рәббин тә’лиминә тәәччүбләнирди.

Писидија Антакјасында

13 Павел вә онунла оланлар Бафдан јелкән ачыб, Памфилјанын Перке шәһәринә кәлдиләр; Јәһја исә онлардан ајрылыб Јерусәлимә гајытды.

14 Онлар да Перкедән кечиб, Писидија Антакјасына кәлдиләр; вә шәнбә күнү синагога кириб отурдулар.

15 Мүгәддәс Ганун вә пејғәмбәрләрин охунмасындан сонра, синагог рәисләри онлара хәбәр көндәриб дедиләр: «Гардашлар, халга тәшвиг үчүн сөзүнүз варса, сөјләјин.»

16 О заман Павел галхды вә әли илә ишарә едиб деди: «Еј Исраил әрләри вә Аллаһдан горханлар! Динләјин!

17 Бу Исраил халгынын Аллаһы әчдадымызы сечди вә Мисир дијарында гәриб икән халгын сајыны хејли артырды. Сонра јүксәлдилмиш голу илә онлары орадан чыхартды

18 Вә тәгрибән гырх ил онлары сәһрада бәсләди.

19 Кән’ан дијарында једди халгы һәлак етдикдән сонра, о халгларын торпагларыны бөләрәк онлара мирас верди.

20 Ондан сонра, тәгрибән дөрд јүз әлли ил бојунча Шәмуел пејғәмбәрә гәдәр онлара һакимләр верди.

21 Сонра һөкмдар истәдиләр; Аллаһ да Бенјамин гәбиләсиндән бир адамы, Киш оғлу Шаулу онлара верди. О, гырх ил *һөкмдарлыг етди.*

22 Аллаһ ону рәдд етдикдән сонра, онлара һөкмдарлыг етмәк үчүн Давуду ортаја чыхартды. Вә онун барәсиндә шәһадәт едиб деди: ”Үрәјимә көрә бир адамы, Ишај оғлу Давуду тапдым; бүтүн арзуларымы о, јеринә јетирәчәкдир.”

23 Бу адамын нәслиндән, Аллаһ вермиш олдуғу вә’дә көрә, Исраилә бир Хиласкар олараг Исаны ортаја чыхартды.

24 Онун кәлмәсиндән габаг, Јәһја бүтүн Исраил халгына тәблиғ етди ки, төвбә едиб вәфтиз олсунлар.

25 Јәһја өз ишини битирәркән дејирди: ”Мәни ким сајырсыныз? Мән *Мәсиһ* дејиләм; амма будур, О мәндән сонра кәлир. Онун ајагларынын чарығыны ачмаға белә мән лајиг дејиләм.”

26 Гардашлар, Ибраһим нәслинин өвладлары вә аранызда Аллаһдан горханлар! Бу ничат кәламы сизә* көндәрилмишдир.

27 Чүнки Јерусәлимдә јашајанларла онларын рәисләри Исаны танымадылар, Ону мәһкум етмәклә пејғәмбәрләрин һәр шәнбә күнү охунан сөзләрини јеринә јетирдиләр.

28 Онда өлүмә лајиг бир сәбәб тап-

**26. сизә – ән әски мәтнләрдә, ”бизә”.*

мадыглары һалда, Пилатдан хаһиш етдиләр ки, Ону өлдүрсүн.

29 Онун барәсиндә јазылмыш олан бүтүн шејләри јеринә јетирдикдә, Ону чармыхдан ендириб, гәбрә гојдулар.

30 Аллаһ исә Ону өлүләрдән дирилтди.

31 О, Онунла бәрабәр Галилејадан Јерусәлимә кәлмиш оланлара бир чох күнләр әрзиндә көрүндү. Инди онлар халгын гаршысында Онун шаһидидирләр.

32 Вә биз, әчдадымыза верилән вә'ди сизә мүждәләјирик. Бу вә'ди Аллаһ, Исаны дирилтмәкдә онларын өвладлары олан бизләр үчүн јеринә јетирди.

33 Нечә ки, икинчи мәзмурда да јазылмышдыр: "Сән Мәним Оғлумсан, Мән бу күн Сәнин Атан олдум."

34 Аллаһ, Ону артыг чүрүмәјә дөнмәмәк шәрти илә өлүләрдән дирилтдијинә даир беләдемишдир: "Давуда вә'д едилән мүгәддәс, һәгиги не'мәтләри сизә верәчәјәм."

35 Бунун үчүн башга бир јердә дејир: "Мүгәддәсини чүрүмәјә гојмајачагсан."

36 Чүнки Давуд, Аллаһын арзусуна көрә өз нәслинә хидмәт етдикдән сонра, көзләрини һәјата јумду вә әчдадына гатылыб чүрүклүк көрдү.

37 Аллаһын дирилтдији Шәхс исә чүрүклүк көрмәди.

38 Беләликлә, гардашлар, билин ки, күнаһларын бағышланмасы бу Шәхс сајәсиндә сизә е'лан олунур.

39 Вә иман едән һәр кәс, Мусанын Гануну илә бәраәт газана билмәдијиниз һәр күнаһдан, Онун сајәсиндә бәраәт газаначагдыр.

40 Инди диггәтли олун ки, пејғәмбәрләрин китабларында дејилмиш олан сизин башыныза кәлмәсин:

41 "Бахын, еј тәһгир едәнләр, чашын вә һәлак олун! Чүнки сизин күнләриниздә Мән елә бир иш көрүрәм ки, ону сизә бири бәјан етсә, һеч инанмазсыныз."»

42 Павел вә Барнаба /јәһудиләрин синагогундан/ ешијә чыхаркән, гејри-јәһудиләр јалварырды ки, һәмин сөзләри кәлән шәнбә күнү дә сөјләсинләр.

43 Синагогдакы халг дағылдыгдан сонра јәһудиләрдән вә јәһуди дининә дөнүб Аллаһа ибадәт едәнләрдән бир чоху Павелин вә Барнабанын ардынча кетди; онлар да бунларла сөһбәт едиб нәсиһәт верирдиләр ки, Аллаһын лүтфүндә сабит галсынлар.

44 Нөвбәти шәнбә күнү, тәхминән бүтүн шәһәр Аллаһын кәламыны динләмәк үчүн топлашды.

45 Амма јәһудиләр халгы көрдүкдә, пахыллыгла долараг Павелин сөјләдији сөзләрә гаршы данышыб күфр едирдиләр.

46 О вахт Павел вә Барнаба чәсарәтлә онлара дедиләр: «Аллаһын кәламы әввәлчә сизә тәблиғ олунмалы иди. Мадам ки, сиз ону рәдд едирсиниз вә әбәди һәјата лајиг олмадығыныза һөкм верирсиниз, будур, биз дә дикәр халглара тәрәф дөнүрүк.

47 Чүнки Рәбб бизә белә әмр етмишди: "Сәни дикәр халглар үчүн ишыг олараг гојдум ки, јерин кәнарларына гәдәр хилас кәтирәсән."»

48 Гејри-јәһудиләр буну ешидиб севинирдиләр вә Рәббин кәламыны иззәтләндирирдиләр; вә әбәди һәјата тә'јин олунанларын һамысы иман етдиләр.

49 Рәббин кәламы бүтүн мәмләкәтә јајылырды.

50 Јәһудиләр исә, мө’тәбәр диндар гадынлары вә шәһәрин нүфузлу адамларыны тәшвиг едиб Павел вә Барнабаја гаршы тә’гибә тәһрик етдиләр вә онлары өз сәрһәдләриндән кәнара говдулар.

51 О вахт Павел вә Барнаба *е’тираз олараг*, ајагларынын тозуну онларын үстүнә чырпыб, Конјаја кетдиләр.

52 Шакирдләр исә севинч вә Мүгәддәс Руһла долмагда идиләр.

ОН ДӨРДҮНЧҮ ФӘСИЛ

Конјада

1 ПАВЕЛ вә Барнаба Конјада јәһудиләрин синагогуна бирликдә кириб елә данышдылар ки, һәм јәһудиләрдән, һәм дә јунанлардан бир чоху иман етди.

2 Амма иман етмәјән јәһудиләр, гејри-јәһудиләри гызышдырыб зеһинләрини гардашлара гаршы зәһәрләдиләр.

3 Павел вә Барнаба орада узун мүддәт галыб, Рәббә архаланараг, чәсарәтлә данышырдылар. Рәбб дә Өз лүтфү барәсиндәки кәламы тәсдиг етмәк үчүн онларын әли илә әламәтләр вә харигәләр јарадырды.

4 Лакин шәһәр әһалиси ики һиссәјә бөлүндү; бә’зиләри јәһудиләрин, бә’зиләри дә һәвариләрин тәрәфинә кечдиләр.

5 Һәвариләри рүсвај етмәк вә дашламаг үчүн јәһудиләр илә гејри-јәһудиләр вә онларын рәисләри бир суи-гәсд һазырладылар.

6 Һәвариләр буну өјрәниб, Ликајонјанын Листра вә Дербе шәһәрләринә вә әтрафларына гачдылар.

7 Вә орада Мүждәни јајырдылар.

Листра вә Дербедә

8 Листрада, ајаглары шикәст бир адам отурмушду; анадан кәлмә шил олуб, һеч јеримәмишди.

9 Бу адам Павелин сөјләдикләрини динләјирди; Павел дә, она көз дикиб, шәфа тапачағына иманы олдуғуну көрәрәк,

10 Јүксәк сәслә деди: «Ајагларын үстүндә дүз дајан!» О да сычрајыб јеримәјә башлады.

11 Павелин нә етдијини көрән халг, сәсини јүксәлдиб, Ликајонија дилиндә: «Танрылар инсан сурәтиндә јанымыза енибләр!» – дедиләр.

12 Барнабаны Зевс, Павели исә баш натиг олдуғу үчүн Һермес адландырдылар.

13 Шәһәрин өнүндә јерләшән Зевс мә’бәдинин каһини, шәһәр гапысынын гаршысына өкүзләр вә чәләнкләр кәтириб, халг илә бәрабәр гурбан кәсмәк истәјирди.

14 Лакин һәвариләр Барнаба вә Павел буну ешитдикдә, палтарларыны чырдылар вә халгын ортасына атылыб гышгырараг дедиләр:

15 «Әрләр! Бунлары нијә едирсиниз? Биз дә, фитрәтләри сизә бәнзәјән инсанларыг вә сизә мүждә кәтирдик ки, сиз бу бош шејләрдән јашајан Аллаһа тәрәф дөнәсиниз. О Аллаһа ки, көјү, јери, дәнизи вә онларын ичиндәки һәр шеји јаратмышдыр.

16 О, кечмиш нәсилләрдә бүтүн халгларын өз јоллары илә кетмә-

ләринә изин вермишдир.

17 Бунунла бәрабәр, көјдән /бизә/ јағмурлар вә сәмәрәли мөвсүмләр верәрәк, үрәкләримизи гида вә севинчлә долдуруб, јахшылыг едәрәк, Өзүнү шаһидсиз гојмамышдыр.»

18 Бу сөзләри сөјләјәрәк, халгы онлара гурбан кәсмәкдән күчлә әл чәкдирдиләр /вә һәр бирини өз евинә көндәрдииләр.

19 Онлар орада галыб тә'лим верәркән,/ Антакјадан вә Конјадан бә'зи јәһудиләр кәлдиләр, халгы гызышдырыб Павели даша басдылар вә ону өлмүш саныб, шәһәрдән кәнара сүрүдүләр.

20 Лакин шакирдләр онун әтрафына јығылдыгда, о дурду вә шәһәрә кирди. Ертәси күн Барнаба илә Дербејә јөнәлди.

Антакјаја гајыдыш

21 Мүждәни о шәһәрә тәблиғ едәрәк, бир чохларыны шакирд етдикдән сонра, Листраја, Конјаја вә Антакјаја гајытдылар.

22 Шакирдләрин мә'нәвијјатына гүввәт вериб: «Биз Аллаһын Сәлтәнәтинә чох әзијјәтләрлә кирмәлијик», – дејәрәк тәшвиг етдиләр ки, имана бағлы галсынлар.

23 Һәр чәмијјәтдә шакирдләр үчүн ағсаггаллар тә'јин едәрәк, оруч тутуб, дуа етдикдән сонра, онлары иман етдикләри Рәббә тапшырдылар.

24 Писидијадан кечиб, Памфилијаја кәлдиләр.

25 Вә Перкәдә /Рәббин/ кәламыны тәблиғ етдикдән сонра, Атталјаја кетдиләр;

26 Орадан кәми илә Антакјаја гајытдылар. Ичра етдикләри иш үчүн Аллаһын лүтфүнә бурада тапшырылмышдылар.

27 Ораја чатыб, чәмијјәти топладыглары заман, Аллаһын, онларын васитәси илә нәләр етдијини вә гејри-јәһудиләрә иман гапысыны ачдығыны нағыл етдиләр.

28 Вә шакирдләрлә бирликдә узун заман орада галдылар.

ОН БЕШИНЧИ ФӘСИЛ

Јерусәлимдәки јығынчаг

1 ЈӘҺУДЕЈАДАН кәлән бә'зи адамлар, *Антакјадакы* гардашлара тә'лим вериб дејирдиләр: «Әкәр Мусанын адәти үзрә сүннәт олунмасаныз, хилас ола билмәзсиниз.»

2 Павел вә Барнаба онларла чох чәкишиб, мүбаһисә етдикдән сонра, гардашлар гәрара алдылар ки, Павел вә Барнаба араларындан бә'зи башга адамларла бәрабәр, бу мәсәлә үчүн Јерусәлимә, һәвариләрин вә ағсаггалларын јанына кетсинләр.

3 Беләликлә, чәмијјәт тәрәфиндән јола салынараг вә гејри-јәһудиләрин имана дөндүкләрини бәјан едәрәк, Финикијадан вә Самаријадан кечдиләр вә гардашлара бөјүк севинч кәтирдиләр.

4 Јерусәлимә чатдыглары заман чәмијјәт, һәвариләр вә ағсаггаллар тәрәфиндән гәбул олундулар вә онларын васитәсилә Аллаһын етдији бүтүн шејләри данышдылар.

5 Амма фәрисеј фиргәсиндән олан бә'зи иманлылар галхыб дедиләр: «Гејри-јәһудиләр сүннәт олунмалы вә

онлара тапшырылмалыдыр ки, Мусанын Ганунуна риајәт етсинләр.»

6 Һәвариләр вә ағсаггаллар бу мәсәләни мүзакирә етмәк үчүн топлашдылар.

7 Мүзакирә узанаркән Петер дуруб, онлара деди: «Гардашлар! Сиз билирсиниз ки, Аллаһ, хејли вахт әввәл арамыздан* мәни сечди ки, гејри-јәһудиләр Мүждәнин тәблиғини мәним ағзымдан ешидиб, иман етсинләр.

8 Инсан гәлбини билән Аллаһ, бизә вердији кими, онлара да Мүгәддәс Руһу верәрәк, онлары гәбул етдијини көстәрди.

9 Онларын үрәкләрини иман илә тәмизләјәрәк, онларла бизим арамызда һеч бир фәрг гојмады.

10 Инди нә әчдадымызын, нә дә бизим дашыја билмәдијимиз бир бојундуруғу шакирдләрин бојнуна гојараг Аллаһы нә үчүн сынајырсыныз?

11 Амма биз дә онлар кими иман едирик ки, Рәбб Исанын лүтфү илә хилас олуначағыг.»

12 О вахт бүтүн ичлас сусду вә Аллаһын, онларын васитәсилә гејри-јәһудиләр арасында көстәрдији бүтүн әламәтләри вә харигәләри нәгл едән Барнаба вә Павели динләдиләр.

13 Онлар сусдугдан сонра, Јагуб сөзә башлајыб деди: «Гардашлар! Мәни динләјин.

14 Аллаһын гејри-јәһудиләрдән Өз ады наминә бир халг тәшкил етмәк үчүн илк дәфә онлара нечә јахынлашдығыны Шимон изаһ еләди.

15 Вә пејғәмбәрләрин сөзләри буна уйғун кәлир; нечә ки, јазылмышдыр:

16 ”Бундан сонра дөнәчәјәм вә Давудун јыхылмыш мәскәнини јенидән гурачағам; виранәләрини јенидән бәрпа едәчәјәм вә ону тәкрар гурачағам ки,

17 Галан инсанлар вә Өзүмә аид олмаг үчүн чағырдығым бүтүн халглар Рәбби ахтарсынлар. Бунларын һамысыны едән Рәбб белә дејир.”

18 Аллаһын бүтүн ишләри әзәлдән бәри Өзүнә мә’лумдур.

19 Буна көрә, мән белә һесаб едирәм ки, гејри-јәһудиләрдән Аллаһа дөнәнләрә чәтинлик төрәдилмәмәлидир.

20 Лакин онлара јазаг ки, онлар бүтләрә тәгдим едилиб мурдар олмуш әтләрдән, чинси әхлагсызлыгдан, боғулмуш һејванларын этиндән вә гандан чәкинсинләр /вә өзләринә рәва билмәдикләри нә варса, башгаларына етмәсинләр/.

21 Чүнки Мусанын *Ганунунун* гәдим нәсилләрдән бәри, һәр шәһәрдә тәблиғатчылары вардыр вә һәр шәнбә күнү синагогларда охунур.»

Гејри-јәһуди иманлылара мәктуб

22 О заман һәвариләр вә гардашлар бүтүн чәмијјәтлә бирликдә гәрара кәлдиләр ки, өз араларындан кишиләр сечәрәк, онлары Павел вә Барнаба илә Антакјаја көндәрсинләр. Гардашлар арасында рәислик едән Барсаба адланан Јәһуданы вә Силаны сечдиләр.

23 Онларын әли илә ашағыдакы мәктубу көндәрдиләр: «Һәвариләрлә ағсаггаллар вә гардашлар Антакјада, Суријада вә Киликијадакы гејри-јәһуди гардашлара салам көндәрирләр.

24 Арамыздан чыхан бә’зиләринин өз нитгләри илә сизи чашдырыб,

*7. *арамыздан – ән әски мәтнләрдә, ”араныздан”.*

үрәјинизи сарсытдыгларыны, /"Сүн-
нәт олуб Мүгәддәс Гануна риајәт
етмәлисиниз", – дедикләрини/ ешит-
дик. Биз буну онлара тапшырма-
мышдыг.
25 Буна көрә јекдилликлә гәрара
алдыг ки, кишиләр сечиб, севдијимиз
Павел вә Барнаба илә бәрабәр јаны-
ныза јоллајаг.
26 *Бунларын икиси*, чанларыны Рәб-
бимиз Иса Мәсиһин ады наминә
тәһлүкәјә салмыш кишиләрдир.
27 Беләликлә, биз Јәһуданы вә Си-
ланы көндәрдик; онлар һәмән шејләри
шифаһи сизә изаһ едәчәкләр.
28 Чүнки Мүгәддәс Руһа вә бизә,
вачиб олан бу гајдалардан башга сизин
үзәринизә јүк гојмамаг мүсбәт кө-
рүндү:
29 Бүтләрә тәгдим едилиб мурдар
олмуш әтләрдән, гандан, боғулмуш
һејванларын әтиндән вә чинси әхлаг-
сызлыгдан чәкинин.* Бунлардан
гачынсаныз, јахшы иш көрәрсиниз.
Саламат олун.»
30 Беләликлә, көндәриләнләр Ан-
такјаја чатараг, чамааты јығыб мәк-
тубу онлара тәгдим етдиләр.
31 Онлар исә буну охудугда, бу
үрәкләндиричи нәсиһәтә севиндиләр.
32 Јәһуда вә Сила өзләри дә пеј-
ғәмбәр олдугларындан, чох сөзләрлә
гардашлары тәшвиг едиб гүввәт-
ләндирдиләр.
33 Онлар орада бир мүддәт гал-
дыгдан сонра, гардашлар, онлары
һәвариләрин* јанына гајытмаг үчүн
сүлһлә јола салдылар.

**29. Бә'зи мәтнләрдә, "...чәкинин, вә өзүнүзә рәва көрмәдијиниз нә варса, башгаларына етмәјин".*

**33. һәвариләрин – ән әски мәтнләрдә, "онлары көндәрмиш оланларын".*

/34 Сила орада галмағы гәрара
алды, Јәһуда исә Јерусәлимә тәк
кетди./
35 Лакин Павел вә Барнаба башга
бир чохлары илә бәрабәр тә'лим едиб,
Рәббин кәламыны мүждәләјәрәк,
Антакјада галдылар.

Павел илә Барнаба арасында мүбаһисә

36 Бир нечә вахт сонра, Павел Бар-
набаја деди: «Инди кери дөнүб Рәббин
кәламыны е'лан етдијимиз һәр шә-
һәрдә гардашлары зијарәт едәк, көрәк
нечәдирләр.»
37 Барнаба, Марк адланан Јәһјаны
да өзләри илә бәрабәр апармаг фик-
риндә иди.
38 Амма Павел Памфилијада он-
лардан ајрылан вә онларла ишә
кетмәјән адамы өзү илә апармағы
мәсләһәт билмәди.
39 Буна көрә елә кәскин мүбаһисә
олду ки, онлар бир-бириндән ајрыл-
дылар; вә Барнаба Маркы өзү илә
көтүрүб Кипрә тәрәф јелкән ачды.
40 Павел исә Силаны сечди вә
гардашлар тәрәфиндән Аллаһын
лүтфүнә әманәт олунуб јола дүшдү;
41 Вә чәмијјәтләри гүввәтлән-
дирәрәк, Сурија вә Киликијаны до-
лашырды.

ОН АЛТЫНЧЫ ФӘСИЛ

Тимотеј Павел илә Силаја гошулур

1 ПАВЕЛ Дербе вә Листраја чатды.
Листрада Тимотеј адлы бир шакирд

вар иди; иманлы бир јәһуди гадынын оғлу иди, атасы исә јунан иди.

2 Листра вә Конјада олан гардашлар Тимотеј һагда јахшы фикирдә идиләр.

3 Павел ону өзү илә бәрабәр көтүрмәк истәди вә о јерләрдә јашајан јәһудиләрин хатиринә ону сүннәт етди; чүнки атасынын јунан олдуғуну һамы билирди.

4 Шәһәрләрдән кечәркән, Јерусәлимдәки һәвариләр вә ағсаггаллар тәрәфиндән гәрара алынмыш гајдалара риајәт етмәји иман едәнләрә тапшырырдылар.

5 Беләликлә, чәмијјәтләр иманда гүввәт тапараг, күндән-күнә сајча чохалырдылар.

Павелин Македонија барәсиндәки рө'јасы

6 Мүгәддәс Руһ онлары Асија әјаләтиндә кәламы тәблиғ етмәјә гојмадығындан, Фрикија вә Галатија өлкәсиндән кечдиләр.

7 Мисјаја чатдыгда, Битинјаја кетмәјә чалышдылар, лакин Исанын Руһу онлара изин вермәди.

8 Мисјадан кечиб, Троаса ендиләр.

9 Кечә Павелә бир рө'ја көрүндү: Македонијалы бир адам онун гаршысында дуруб, она јалварды ки: «Македонијаја кеч вә бизә көмәк елә!»

10 Павел бу рө'јаны көрдүкдән дәрһал сонра, Македонијаја кетмәк үсулларыны ахтардыг. Чүнки беләһесаб етдик ки, Рәбб бизи орада Мүждәни јајмаға чағырыр.

Лидијанын иман етмәси

11 Троасдан јелкән ачыб, дүз Самотракијаја вә ертәси күн Неаполисә кәлдик;

12 Орадан Македонија әјаләтинин башлыча шәһәрләриндән бири вә Рома мүстәмләкәси олан Филипијә кәлдик вә бу шәһәрдә бир нечә күн галдыг.

13 Шәнбә күнү шәһәрдән чыхыб бир чај кәнарына кәлдик; орада адәтән дуа едилирди. Вә отуруб орада топлашмыш гадынларла сөһбәт едирдик.

14 Тијатира шәһәриндән мор гумаш сатычысы олуб, Аллаһа ибадәт едән Лидија адлы бир гадын бизи динләјирди; вә Рәбб онун үрәјини ачды ки, Павелин сөјләдикләринә диггәт јетирсин.

15 Аиләси илә бәрабәр вәфтиз олундугдан сонра, Лидија јалварыб деди: «Әкәр мәни Рәббә садиг сајдынызса, евимә кәлин вә орада галын.» Вә бизим разылығымызы алды.

Павел илә Сила зинданда

16 Биз дуа едилән јерә кедәркән, дахилиндә фалчылыг руһу олан вә гејбдән хәбәр верәрәк ағаларына чох газанч кәтирән бир гарабаш бизә раст кәлди.

17 Павелин вә бизим ардымызча кәләрәк, «Бу адамлар Һагг-Таала Аллаһын гулларыдыр, бизә* ничат јолуну е'лан едирләр!» – дејәрәк гышгырырды.

18 Бир чох күнләр буну тәкрар етди. Лакин Павел чох нараһат олду вә

*17. бизә – ән әски мәтнләрдә, "сизә".

чеврилиб руһа деди: «Иса Мәсиһ ады илә сәнә әмр едирәм, ондан чых!» Вә руһ о андача чыхды.

19 Газанч үмидләринин әлдән кетдијини көрәндә, гарабашын ағалары Павел илә Силаны тутуб мејдана, рәисләрин габағына кәтирдиләр.

20 Онлары һакимләрин јанына кәтирәрәк дедиләр: «Бу адамлар јәһуди олараг, шәһәримизи чох гарышдырырлар.

21 Биз ромалылара гәбул етмәјә вә ишләтмәјә чаиз олмајан адәтләри тәблиғ едирләр.»

22 Халг да онлара гаршы галхды вә һакимләр Павел вә Силанын палтарларыны әјинләриндән гопараг, онлары дәјәнәклә дөјмәји әмр етдиләр.

23 Онлара чохлу зәрбә вурдугдан сонра, зиндана атыб, кешикләрини мөһкәм чәкмәк һагда зинданбана әмр вердиләр.

24 О да, белә әмр алдығындан онлары зинданын дахили бөлмәсинә атыб, ајагларына гандал вурду.

25 Кечә јарысына јахын Павел вә Сила дуа едәрәк Аллаһы тәрәннүм едирдиләр. Мәһбуслар да онлары динләјирдиләр.

26 Гәфләтән елә бөјүк бир зәлзәлә олду ки, зинданын тәмәли сарсыды; о анда бүтүн гапылар ачылды вә һамысынын зәнчирләри зәифләди.

27 Зинданбан ојаныб, зиндан гапыларыны ачылмыш көрәрәк, гылынчыны чәкди, мәһбуслары гачмыш саныб өзүнү өлдүрмәк истәди.

28 Лакин Павел уча сәслә гышгырыб деди: «Өзүнә јаманлыг етмә, чүнки биз һамымыз бурадајыг!»

29 Зинданбан ишыг истәјиб ичәри атылды, титрәјәрәк Павел вә Силанын гаршысында јерә дөшәнди.

30 Вә онлары чөлә чыхарыб деди: «Ағаларым! Хилас олмаг үчүн нә етмәлијәм?»

31 Онлар да дедиләр: «Рәбб Исаја иман ет, сән вә евиндәкиләр хилас оларсыныз.»

32 Она вә евиндәкиләрин һамысына Рәббин кәламыны тәблиғ етдиләр.

33 Кечәнин һәмин саатында зинданбан онлары көтүрүб јараларыны јуду вә бүтүн евиндәкиләрлә бәрабәр дәрһал вәфтиз олунду.

34 Павел вә Силаны өз евинә кәтириб јемәк тәклиф етди вә Аллаһа иман етмиш олдуғундан, бүтүн евиндәкиләрлә бәрабәр севинчлә чошду.

35 Сәһәр ачыланда һакимләр: «О адамлары азад ет», – дејәрәк мүһафизләри көндәрдиләр.

36 Зинданбан бу сөзләри Павелә билдирди: «Һакимләр сизи азад етмәк үчүн адам көндәрибләр. Инди чыхын вә саламат кедин.»

37 Павел исә онлара деди: «Рома вәтәндашлары олдуғумуз һалда бизи мәһкум етмәдән, бүтүн халг гаршысында дөјүб, зиндана атдылар, инди дә кизлинчәми говурлар? Јох, гој өзләри кәлсинләр вә бизи јола салсынлар.»

38 Мүһафизләр бу сөзләри һакимләрә чатдырдылар; *зиндана салынанларын* Рома вәтәндашы олдугларыны ешитдикдә, һакимләр тәшвишә дүшдүләр.

39 Кәлиб онлардан үзр истәдиләр вә онлары чыхарыб, хаһиш етдиләр ки, шәһәри тәрк етсинләр.

40 Зиндандан чыхдыгда Павел вә

Сила, Лидијанын евинә кетдиләр вә гардашлары көрүб, онлары үрәкләндирдиләр. Сонра јола чыхдылар.

ОН ЈЕДДИНЧИ ФӘСИЛ

Павел илә Сила Салоникдә

1 АМФИПОЛИС вә Аполлонијадан кечиб, бир јәһуди синагогунун јерләшдији Салоникә кәлдиләр.

2 Павел адәти үзрә јәһудиләрин јанына кетди вә үч шәнбә онларла Мүгәддәс Јазылар һаггында данышды.

3 Мәсиһин әзаб чәкиб, өлүләрдән дирилмәсинин лазым олдуғуну изаһ вә сүбут едәрәк деди: «Сизә тәблиғ етдијим бу Иса, Мәсиһдир.»

4 Онлардан бә'зиләри, диндар јунанларын бөјүк бир гисми вә бир чох адлы-санлы гадын да иман кәтирдиләр вә Павел илә Силаја тәрәф кечдиләр.

5 Лакин /иман етмәјән/ јәһудиләр, пахыллыг едәрәк, мејданда топлашмыш халгдан бә'зи јарамаз адамлары өз тәрәфинә чәкиб, бир јығынчаг топладылар вә шәһәрдә иғтишаш јаратдылар. Јасонун евинә һүчум едиб, Павел вә Силаны халгын һүзуруна чыхармаға чан атдылар.

6 Лакин онлары тапмадыгда, Јасону вә бә'зи гардашлары шәһәрин рәисләри гаршысына сүрүјүб гышгырдылар: «Дүнјаны алт-үст едән бу адамлар бураја да кәлдиләр.

7 Јасон онлары евиндә гәбул етди вә онлар һамысы гејсәрин фәрманларына зидд кедәрәк, Иса адлы башга һөкмдар вар, дејирләр.»

8 Бунлара гулаг асан шәһәр сакинләри илә онларын рәисләри тәшвишә дүшдүләр.

9 Јасон илә о бириләриндән зәманәт алдыгдан сонра, онлары азад етдиләр.

Веријада

10 Гардашлар исә кечә икән Павел вә Силаны дәрһал Веријаја көндәрдиләр. Ораја чатдыглары заман јәһуди синагогуна кетдиләр.

11 Бу јәһудиләр Салоникдәкиләрдән даһа аличәнаб идиләр вә: «Бу тә'лимләр доғрудурму?» – дејәрәк һәр күн Мүгәддәс Јазылары арашдырараг *Аллаһ* кәламыны бөјүк шөвглә гәбул етдиләр.

12 Онлардан бөјүк гисми вә мө'тәбәр јунанлы гадын вә кишиләрдән дә бир чоху иман етди.

13 Амма Салоникдәки јәһудиләр Павелин Веријада да Аллаһын кәламыны е'лан етдијини билдикдә ораја да кәлдиләр вә халгы гызышдырараг, һәјәчана кәтирдиләр.

14 О заман гардашлар, Павели дәрһал јола салдылар ки, дәнизә тәрәф кетсин. Сила вә Тимотеј исә Веријада галдылар.

15 Павели мүшајиәт едәнләр ону Афинаја гәдәр кәтирдиләр; вә Павелдән, онун јанына тез кәлсинләр дејә, Сила вә Тимотеј үчүн әмр алыб, орадан ајрылдылар.

Афинада

16 Павел Афинада онлары көзләјәркән бүтләрлә долу бу шәһәри көрүб, үрәјиндә дәрин кәдәр дујду.

17 Белә ки, о, синагогда јәһудиләр

вә Аллаһдан горханларла вә һәр күн базар мејданында растлашдығы адамларла бәһсә кириширди.

18 Епикурчу вә стоист философлардан бә'зиләри дә онунла мүбаһисә етдиләр. Бир нечәси: «Бу бошбоғаз нә демәк истәјир?», башгалары да: «Әчнәби танрылары тәблиғ едән бир адама бәнзәјир», – дејирдиләр. Чүнки онлара Исаны вә дирилмәни мүждәләјирди.

19 Ону тутараг Ареопага* кәтириб дедиләр: «Тәблиғ етдијин бу јени тә'лимин нә олдуғуну өјрәнә биләрикми?

20 Чүнки бизим гулагларымыза бә'зи гәрибә шејләр ешитдирирсән; инди бу шејләрин нә демәк олдуғуну билмәк истәјирик.»

21 Бүтүн афиналылар вә орада јашајан әчнәбиләр вахтларыны јалныз јени бир шеј сөјләмәк јахуд динләмәклә кечирирдиләр.

22 Павел Ареопагын ортасында дуруб деди: «Еј Афина әрләри! Мән сизи һәр чәһәтдән чох диндар көрүрәм.

23 Чүнки ибадәт етдијиниз зијарәткаһлары кәзиб тәдгиг едәркән, мән бир гурбанкаһа да раст кәлдим. Онун үстүндә "Намә'лум Аллаһа" сөзү јазылмышдыр. Бах, мән сизә билмәјәрәк ибадәт етдијиниз бу Аллаһы тәблиғ едирәм.

24 Дүнјаны вә онун ичиндә олан бүтүн шејләри јарадан Аллаһ, көј вә јерин Рәбби олдуғундан, әл илә тикилмиш мә'бәдләрдә јашамаз.

25 Мадам ки, һамыја һәјат, нәфәс вә һәр шеји верән Өзүдүр, бир шејә мөһтач имиш кими, инсанларын әлләри илә Она хидмәт олуна билмәз.

**19. Ареопаг – гәдим Афинада али мәһкәмә.*

26 О, бүтүн халглардан олан инсанлары бир гандан јаратды ки, бүтүн јер үзүндә јашасынлар. Онларын габагчадан мүәјјән едилмиш вахтларыны вә јашадыглары јерләрин сәрһәдләрини тә'јин етди ки,

27 Аллаһы ахтарсынлар вә бәлкә әл илә јохлаја-јохлаја тапсынлар. Амма бунунла бәрабәр, О һеч биримиздән узаг дејил.

28 Чүнки биз Онунла јашајырыг, һәрәкәт едирик вә варыг; нечә ки, сизин шаирләриниздән бә'зиләри дә демишдир: "Биз дә Онун нәслијик."

29 Беләликлә, биз Аллаһын нәсли олдуғумуза көрә дүшүнмәмәлијик ки, илаһи Варлыг, инсан сәнәти вә тәхәјјүлү илә сурәт алан гызыла, ја күмүшә, јахуд да даша бәнзәјир.

30 Демәли, Аллаһ чәһаләт заманларына көз јумду; инди исә һәр јердә инсанлара әмр едир ки, һамы төвбә етсин.

31 Чүнки Аллаһ елә бир күн тә'јин етди ки, о күн сечдији Адам васитәси илә дүнјаја әдаләтлә һөкм едәчәкдир. Ону өлүләрдән дирилдәрәк, бүтүн инсанлара *бу барәдә* сүбут верди.»

32 Өлүләрдән дирилмәји ешитдикдә, бә'зиләри кинајә илә күлдү, амма башгалары: «Бу һагда сәни јенә динләјәрик», – дедиләр.

33 Беләликлә, Павел онларын арасындан чыхды.

34 Бә'зи адамлар исә она гошулуб иман етдиләр; бунларын арасында Ареопаг үзвү Дионисиус вә Дамарис адлы бир гадын, вә онларла бәрабәр башгалары да вар иди.

ОН СӘККИЗИНЧИ ФӘСИЛ

Коринфдә

1 БУ ишләрдән сонра, Павел Афинаны тәрк едиб, Коринфә кетди.

2 Орада әсли понтуслу олан Акила адлы бир јәһудијә раст кәлди. Акила, арвады Прискила илә бәрабәр Италијадан јеничә кәлмишди; чүнки Клавдиус* бүтүн јәһудиләрә әмр вермишди ки, Ромадан чыхсынлар. Павел онларын јанына кетди.

3 Онлар ејни сәнәт саһиби олдугларындан, јанларында галды вә ишләди. Онларын сәнәти чадырчылыг иди.

4 Павел һәр шәнбә күнү синагогда мүбаһисә едиб, јәһудиләри вә јунанлары игна етмәјә чалышырды.

5 Сила вә Тимотеј Македонијадан кәлдикдән сонра, Павел өзүнү тамамилә *Аллаһын* кәламыны јајмаг ишинә һәср едир* вә јәһудиләрә Исанын Мәсиһ олдуғуна шәһадәт едирди.

6 Онлар мүгавимәт көстәриб күфр етдикдә, Павел палтарыны силкәләди вә онлара деди: «Ганыныз өз башыныза олсун! Мән тәмизәм*. Артыг мән гејри-јәһудиләрин јанына кедәчәјәм!»

7 Орадан чыхыб Аллаһа ибадәт едән Титиус Јустус адлы биринин евинә кетди. Онун еви синагога битишик иди.

8 Синагог рәиси Криспус бүтүн ев әһли илә бәрабәр Рәббә иман етди; вә коринфлиләрдән бир чоху буну ешидәрәк иман едиб вәфтиз олдулар.

9 Кечә вахты рө'јада Рәбб Павелә көрүнәрәк деди: «Горхма, анчаг данышвә сусма,

10 Чүнки Мән сәнинләјәм вә сәнә һеч кәс тохунмајачаг, јаманлыг етмәјәчәкдир, она көрә ки, бу шәһәрдә чохлу адамларым вар.»

11 Вә Павел онлара Аллаһын кәламыны өјрәдәрәк, бир ил алты ај орада јашады.

12 Галлијо Ахаја валиси икән, јәһудиләр иттифаг бағлајыб Павелә һүчум етдиләр вә ону мәһкәмә гаршысына кәтириб дедиләр:

13 «Бу адам инсанлары ганунa зидд шәкилдә Аллаһа ибадәт етмәјә игна едир.»

14 Павел ағзыны ачмаг истәдикдә Галлијо јәһудиләрә деди: «Әкәр бир һагсызлыг вә ја ағыр чинајәт мәсәләси олсајды, еј јәһудиләр, сизи сәбр илә динләмәјимин мәнтиги оларды.

15 Лакин тә'лим, адлар вә өз ганунунуз барәдә олан мүбаһисәләри исә өзүнүз һәлл един. Мән бу шејләрин һакими олмаг истәмирәм.»

16 Вә онлары мәһкәмәдән говду.

17 Бүтүн јунанлар синагог рәиси Состениси тутуб, һөкм күрсүсү габағында дөјдүләр. Галлијо буну һеч вечинә дә алмады.

Антакјаја гајыдыш

18 Павел бир хејли вахт да орада галдыгдан сонра, гардашларла видалашыб, Прискила вә Акила илә бәрабәр Суријаја јелкән ачды; *Аллаһа* әһд етмиш олдуғундан Кенхрејада

**2. Клавдиус – о дөврдә һөкм сүрән Рома императорунун ады.*
**5. Бә'зи мәтнләрдә, "...Павел руһән ичбар едилир".*
**6. Јә'ни, агибәтиниз үчүн сиз мәс'улијјәт дашыјырсыныз. Мәс'улијјәт мәндән кетди.*

сачларыны гырхдырмышды.

19 Ефесә чатдыгда, Павел онлары орада бурахыб, өзү синагога кирди вә јәһудиләр илә мүбаһисә етди.

20 Даһа бир мүддәт галмасыны ондан хаһиш етдиләрсә дә, разы олмады,

21 Вә онларла видалашыб деди: «/Мән мүтләг бу кәлән бајрамы Јерусәлимдә гејд етмәлијәм; лакин/ әкәр Аллаһ истәрсә, сизин јаныныза јенә гајыдарам.» Вә Ефесдән јола дүшдү.*

22 Гејсәријәјә чатдыгда, кедиб чәмијјәти саламлады вә сонра Антакјаја кечди.

23 Орада бир мүддәт галдыгдан сонра јола чыхды вә нөвбә илә Галатија вә Фрикија дијарындан кечәрәк, орадакы шакирдләрин һамысына гүввә верди.

Аполлос

24 Әсли искәндәријәли олан, бәлағәт саһиби олуб, Мүгәддәс Јазылары јахшы билән Аполлос адлы бир јәһуди Ефесә кәлди.

25 Бу адам Рәбб јолунда тә'лим алмышды. Вә јалныз Јәһјанын вәфтизиндән хәбәрдар олдуғу һалда, руһча сә'јли олуб, Рәбб* барәсиндәки һәгигәти бәјан едиб, доғрулугла өјрәдирди.

26 Синагогда чәсарәтлә данышмаға башлады. Ону ешидән Акила вә Прискила ону јанларына алыб Рәбб јолуну она даһа дәгиг изаһ етдиләр.

27 Ахајаја кетмәк фикриндә олдуғу заман, гардашлар ону тәшвиг едиб, орадакы шакирдләрә мәктуб јаздылар ки, ону гәбул етсинләр. Ораја чатдығы заман Аллаһын лүтфү илә иман етмиш оланлара чох јардым етди.

28 Чүнки Исанын Мәсиһ олдуғуну Мүгәддәс Јазыларла сүбут едәрәк, јәһудиләрин фикирләрини үмумхалг гаршысында вар күчү илә тәкзиб едирди.

21. Бә'зи мәтнләрдә бу сөзләр дә әлавә олунур: "Акила вә Прискила исә Ефесдә галдылар."
25. Рәбб – ән әски мәтнләрдә, "Иса".

ОН ДОГГУЗУНЧУ ФӘСИЛ

Павел Ефесдә

1 АПОЛЛОС Коринфдә икән, Павел јухары өлкәләри кечиб, Ефесә чатды вә бир нечә шакирдә раст кәлиб,

2 Онлара деди: «Иман етдијиниз заман Мүгәддәс Руһу алдынызмы?» Онлар исә дедиләр: «Хејр, Мүгәддәс Руһун *назил* олдуғуну белә ешитмәмишик.»

3 Павел сорушду: «Белә исә, нәјә әсасән вәфтиз олдунуз?» «Јәһјанын вәфтизинә әсасән», – дедиләр.

4 Павел деди: «Јәһјанын вәфтизи төвбә едәнләр үчүн иди*. Ондан сонра Кәләнә, јә'ни Мәсиһ Исаја иман етмәләрини халга билдирирди.»

5 Буну ешитдикдә, онлар Рәбб Исанын ады илә вәфтиз олдулар.

6 Павел әлләрини онларын үстүнә гојдугда, Мүгәддәс Руһ онларын үзәринә назил олду вә *башга-башга* дилләрдә данышмаға вә пејғәмбәрлик етмәјә башладылар.

7 Онлар тәхминән он ики адам идиләр.

4. Һәрфи тәрчүмә, "...Јәһја бир төвбә вәфтизи илә вәфтиз етди".

8 Павел синагога кириб, үч ај, чәкинмәдән Аллаһын Сәлтәнәти һаггында мүбаһисә едир, инсанлары игна едирди.

9 Лакин бә'зиләри инадчыл олуб, ичласын гаршысында *Рәббин* јолуну писләјәрәк, инанмаг истәмәдикдә, Павел онлары тәрк етди вә шакирдләри ајырараг, һәр күн Тиран /адлы биринин/ мәктәбиндә мүбаһисә едирди.

10 Бу, ики ил давам етди. Вә Асија әјаләтиндә јашајан һәм јәһуди, һәм дә јунанларын һамысы Рәбб /Иса/ һаггындакы кәламы ешитдиләр.

11 Аллаһ исә Павелин әлләри илә фөвгәл'адә мө'чүзәләр јарадырды.

12 Һәтта онун бәдәниндән мәндилләр вә ја белбағылар көтүрүлүб, хәстәләрин үстүнә гојулурду вә онлардан хәстәликләр кедир, мурдар руһлар чыхырды.

13 Лакин бә'зи авара јәһуди овсунчулар да пис руһлара тутулмуш адамлар үзәриндә Рәбб Иса адыны охумаға чалышдылар. Онлар дејирдиләр: «Павелин тәблиғ етдији Иса ады илә сизә әмр едирик!»

14 Буну едәнләр Скева адлы бир јәһуди баш каһинин једди оғлу иди.

15 Пис руһ исә онлара чаваб вериб деди: «Исаны танызырам, Павел дә мәнә мә'лумдур. Бәс сиз кимсиниз?»

16 Вә дахилиндә пис руһ олан адам онларын үстүнә шығыды, онлары* басыб, галиб кәлди, белә ки, онлар чылпаг вә јаралы һалда о евдән гачдылар.

17 Бу һадисә Ефесдә јашајан һәм јәһуди, һәм дә јунанларын һамысына мә'лум олду. Һамысыны горху бүрүдү. Вә Рәбб Исанын ады шәрәфләнди.

18 Иман едәнләрдән бир чоху да әмәлләрини е'тираф вә бәјан едәрәк кәлирдиләр.

19 Сеһрбазлыг едәнләрдән бир чоху өз китабларыны топлајыб, һамынын көзү гаршысында јандырдылар. Китабларын дәјәрини һесабладылар, әлли мин күмүш пула бәрабәр олдуғуну мүәјјән етдиләр.

20 Беләликлә, Рәббин кәламы гүдрәтлә јајылыб нүфуз газанырды.

21 Бу әһвалатлар ваге олдугдан сонра, Павел Македонија вә Ахајадан кечиб, Јерусәлимә кетмәји руһунда нијјәт едәрәк деди: «Орада олдугдан сонра, Романы да көрмәлијәм.»

22 Она хидмәт едәнләрдән икисини – Тимотеји вә Ерасты Македонијаја көндәриб, өзү бир мүддәт дә Асија әјаләтиндә галды.

Ефесдәки гарышыглыг

23 О вахт *Рәббин* јолу үзүндән бөјүк бир гарышыглыг баш верди.

24 Чүнки Димитри адлы бир симкәр, Артемида мә'бәдинин күмүшдән макетләрини дүзәлтмәклә сәнәткарлара чохлу газанч кәтирирди.

25 Онлары вә дикәр белә сәнәткарлары топлајыб деди: «Чәнаблар! Билирсиниз ки, рифаһымыз бу сәнәтдән асылыдыр;

26 Лакин сиз һәм көрүр, һәм дә ешидирсиниз ки, нәинки Ефесдә, һәтта тәхминән бүтүн Асија әјаләтиндә бу Павел хејли адамы *өз әгидәси илә* гане едиб јолдан чыхарды. Онун дедијинә көрә, инсан әлләри илә дүзәлдилән танрылар танры дејилдир.

27 Вә тәһлүкә јалныз сәнәтимизин

**16. онлары – ән әски мәтнләрдә "икисини".*

е'тибардан дүшмәсиндә дејилдир, һәм дә бөјүк илаһә Артемиданын мә'бәдинин әһәмијјәти итәчәк, бүтүн Асијанын вә дүнјанын пәрәстиш етдији илаһәнин әзәмәти јоха чыхачагдыр.»

28 Буну ешитдикдә чох гәзәбләниб: «Ефеслиләрин Артемидасы әзәмәтлидир!» – дејәрәк гышгырмаға башладылар.

29 Бүтүн шәһәр иғтишашла долду; *чамаат* Павелин јол јолдашлары олан македонијалы Гајы вә Аристархы јахалајыб јекдилликлә театра ахышды.

30 Павел халгын ичинә кирмәк истәдикдә, шакирдләр ону гојмадылар.

31 Асија әјаләтинин рәисләриндән бә'зиләри дә онун достлары олдуғундан, она хәбәр көндәриб, хаһиш етдиләр ки, театра ајаг басмасын.

32 Бу арада һәрә бир шеј бағырырды; чүнки ичлас низамсыз иди вә әксәријјәти нә үчүн топлашдыгларыны белә билмирди.

33 Чамаатын ичиндән Искәндәри ирәли сүрдүләр*, чүнки јәһудиләр ону тәклиф едирдиләр. Искәндәр әли илә ишарә едиб, халга мүдафиә нитги сөјләмәк истәди.

34 Лакин онун јәһуди олдуғуну билдикдә, һамы бир сәслә ики саата јахын: «Ефеслиләрин Артемидасы әзәмәтлидир!» – дејәрәк бағырышды.

35 Шәһәр валисинин мирзәси халгы сакитләшдириб деди: «Ефес әрләри! Ким билмир ки, Ефес шәһәри әзәмәтли /илаһә/ Артемиданын мә'бәдинин вә көјдән дүшән һејкәлин* мүдафиәчисидир?

*33. *Ән әски мәтнләрдә, "Чамаатдан бә'зиләри* һадисәни *Искәндәрә бағладылар".*
*35. *Көјдән дүшән һејкәл – бәлкә Артемиданын сурәтинә бәнзәр бир метеорит.*

36 Мадам ки, бунлары кимсә инкар едә билмәз, сиз сакит олмалы вә еһтијатсыз бир иш көрмәмәлисиниз.

37 Сиз исә нә мә'бәди гарәт етмиш, нә дә илаһәнизә* күфр етмиш бу адамлары бураја кәтирмисиниз.

38 Демәли, әкәр Димитринин вә онунла бәрабәр олан сәнәткарларын бир кимсәјә гаршы шикајәти варса, мәһкәмә ичласлары вә валиләр вардыр. Гој бир-бириндән шикајәт етсинләр.

39 Лакин әкәр сиз башга шеј ахтарырсынызса, бу, гануни ичласда һәлл олуначагдыр.

40 Чүнки бу күнкү һадисә үзүндән иғтишаша көрә иттиһам едилмәк тәһлүкәси гаршысындајыг. Сәбәб олмадығына көрә, бу гијама бәраәт газандыра билмәјәчәјик.» Буну дејиб ичласы дағытды.

ИЈИРМИНЧИ ФӘСИЛ

Павел Троасда

1 ҺАЈ-КҮЈ битдикдән сонра, Павел шакирдләри чағырыб онлары үрәкләндирди вә сонра онларла видалашараг, чыхыб Македонијаја јола дүшдү.

2 О тәрәфләри долашыб, иманлылары чохлу нәсиһәтлә үрәкләндирәрәк Јунаныстана кәлди

3 Вә үч ај орада галды. Суријаја кәми илә јола дүшмәк үзрә икән јәһудиләр она гаршы суи-гәсд һазырладыгларына көрә, Македонија јолундан дөнмәк гәрарына кәлди.

*37. *илаһәнизә – ән әски мәтнләрдә, "илаһәмизә".*

4 Ону Пир оғлу веријалы Сопатер, салониклилардән Аристарх вә Секунд, дербели Гај вә Тимотеј вә асијалылар Тихик илә Трофим Асија әјаләтинә гәдәр мүшајиәт етдиләр.

5 Онлар ирәли кедәрәк, бизи Троасда көзләјирдиләр.

6 Биз дә мајасыз чөрәк бајрамындан сонра, Филипидән кәми илә јола дүшдүк вә беш күн әрзиндә Троаса, онларын јанына чатдыг. Орада једди күн галдыг.

7 Һәфтәнин илк күнүндә* чөрәк бөлмәк үчүн шакирдләр бир јерә топлашдылар. Павел ертәси күн јола чыхмаг нијјәтиндә олдуғундан, онларла сөһбәт етди вә кечә јарысына гәдәр сөзүнә давам етди.

8 Топлашдығымыз јухары отагда чохлу чыраг јанырды.

9 Ефтик адлы бир кәнч пәнчәрәдә отурмушду. Павел сөзүнү узатдыгча, Ефтик дәрин јухуја далды, јухулу һалда үчүнчү мәртәбәдән ашағы јыхылды вә јердән өлү кими галдырылды.

10 Павел исә ашағы ениб, онун үзәринә јыхылды вә гучаглајыб деди: «Нараһат олмајын, чүнки онун чаны өзүндәдир.»

11 Јенә јухары чыхыб, чөрәк бөлдү вә једи. Күн доғунчаја гәдәр онларла узун сөһбәт етди вә сонра јола чыхды.

12 Кәнчи исә *евинә* дири кәтирдиләр вә *бу һадисәдән* бөјүк тәсәлли алдылар.

13 Биз габаға, кәмијә кетдик вә Ассоса үздүк ки, Павели орадан көтүрәк. Чүнки о өзү пијада кетмәк нијјәтиндә олуб, бизә беләтапшырмышды.

14 Ассосда бизи гаршыладыгда, ону көтүрүб Мидиллијә кәлдик.

15 Орадан үзәрәк, ертәси күн Хиос адасынын гаршысына чатдыг, бир күн сонра исә Самоса јетишдик вә Трогиллијада галдыгдан сонра, ертәси күн Милетә кәлдик.

16 Чүнки Павел Асија әјаләтиндә вахт итирмәмәк мәгсәдилә Ефеси өтүб кечмәк нијјәтиндә иди; она көрә ки, тәләсирди ки, мүмкүнсә пентикост бајрамында Јерусәлимдә олсун.

Павел Ефесли ағсаггаллара вида едир

17 Милетдән Ефесә адам көндәриб, чәмијјәтин ағсаггалларыны јанына чағыртдырды.

18 Јанына кәлдикләри заман онлара деди: «Асија әјаләтинә ајаг басдығым илк күндән бәри сизинлә олдуғум бүтүн вахты нечә кечирдијими өзүнүз билирсиниз.

19 Там тәвазөкарлыг вә /чох/ көз јашлары илә вә јәһудиләрин суигәсдләриндән долајы башыма кәлән сынагларла Рәббә хидмәт етдим.

20 Сизә фајдалы олан һеч бир шеји бәјан етмәкдән, истәр ачыгча, истәрсә дә евдән-евә сизә тә'лим етмәкдән чәкинмәдим.

21 Аллаһа төвбә вә Рәббимиз Иса /Мәсиһә/ иман етмәји јәһудиләрә вә јунанлара чидди тапшырдым.

22 Инди, будур, Руһ тәрәфиндән мәчбур едиләрәк Јерусәлимә кедирәм, орада башыма кәләчәк шејләри билмирәм.

23 Анчаг һәр шәһәрдә Мүгәддәс Руһ мәнә шәһадәт едир ки, мәни зәнчирләр вә сыхынтылар көзләјир.

24 Лакин мән өз һәјатыма гијмәт вә

*7. Јә'ни, базар күнү.

әһәмиjjәт вермирәм. Jетәр ки, дөврүмү /севинчлә/ битирим вә Рәбб Исадан алдығым вәзифәни, jә'ни Аллаһын лүтфү һаггындакы Мүждәjә шәһадәт етмәjи тамамлаjам.

25 Инди, будур, мән билирәм ки, араларында /Аллаһын/ Сәлтәнәтини тәблиғ едиб, долашдығым сизләрдән һеч бири артыг үзүмү көрмәjәчәк.

26 Бунун үчүн бу күнкү күндә сизә шәһадәт едирәм ки, бүтүн инсанларын ганындан тәмизәм.*

27 Чүнки Аллаһын бүтүн ирадәсини сизә бәjан етмәкдән чәкинмәдим.

28 Өзүнүзә вә бүтүн сүрүjә диггәт един. Мүгәддәс Руһ сизи о сүрүнүн ичиндә нәзарәтчи тә'jин етмишдир ки, Рәббин вә Аллаһын чәмиjjәтини, Өз ганы баһасына әлдә етдиjи чәмиjjәти* күдәсиниз.

29 Билирәм ки, мән кетдикдән сонра, сүрүjә рәһми кәлмәjән азғын гурдлар араныза кирәчәкдир.

30 Вә шакирдләри ардларынча чәкмәк үчүн jанлыш сөзләр данышан адамлар өз араныздан чыхачаглар.

31 Буна көрә аjыг олун, үч ил кечә-күндүз, көз jашлары илә һәр биринизә нәсиһәт вермәкдән ваз кечмәдиjими хатырлаjын.

32 Инди сизи Аллаһа вә Онун лүтфү барәдәки кәлама тапшырырам; о кәлам сизи инкишаф етдирмәjә вә тәгдис едилмиш оланларын һамысы арасында сизә мирас вермәjә гадирдир.

33 Һеч кимин күмүшүнә, jа гызылына, jа да палтарына көз тикмәдим.

34 Өзүнүз билирсиниз ки, өз еһтиjачларыма вә мәнимлә оланлара мәним бу әлләрим хидмәт етди.

35 Мән етдиjим һәр шеjдә сизә көстәрдим ки, бу чүр зәһмәт чәкәрәк, зәифләрә jардым етмәк вә Рәбб Исанын сөзләрини хатырламаг кәрәкдир, чүнки О Өзү демишдир: "Вермәк алмагдан даһа бөjүк бәхтиjарлыг кәтирир."»

36 Буну дедикдән сонра, Павел диз чөкүб, һамысы илә бәрабәр дуа етди.

37 О вахт һамы чох ағлады вә Павелин боjнуна сарылыб, ону өпдүләр.

38 Онлары ән чох кәдәрләндирән, онун үзүнү артыг көрмәjәчәкләринә даир дедиjи сөзләр иди. Сонра ону кәмиjә гәдәр jола салдылар.

26. Jә'ни, һеч кимсәнин дүчар олачағы агибәт үчүн мәс'улиjjәт дашымырам.

**28. Ән эски мәтнләрдә, "...ки, Аллаһын чәмиjjәтини, Өз Оғлунун ганы баһасына әлдә етдиjи чәмиjjәти".*

ИJИРМИ БИРИНЧИ ФӘСИЛ

Jерусәлимә сәjаһәт

1 ОНЛАРДАН аjрылыб, дәнизә чыхдығымыз заман бирбаша Коса, ертәси күн Родоса вә орадан Патараjа кәлдик.

2 Финикиjаjа кедән бир кәми тапараг, она миниб дәнизә чыхдыг.

3 Кипр көрүндүjү заман, ону солда гоjараг Суриjаjа тәрәф кетдик вә Сурда ендик, чүнки кәми орада jүкүнү бошалдачагды.

4 Шакирдләри тапараг, орада jедди күн галдыг; Руһ тәрәфиндән *тәлгин едиләрәк*, онлар Павелә деjирдиләр ки, Jерусәлимә кетмәсин.

5 Бу күнләри кечирдикдән сонра, биз орадан аjрылыб, jола чыхдыг вә һамы бизи арвадлары вә ушаглары илә, шәһәрдән кәнара кими jола

салдылар; вә саһилдә диз чөкәрәк, дуа етдик.

6 Бир-биримизлә видалашдыгдан сонра, кәмијә миндик, онлар да евләринә гајытдылар.

7 Биз исә Сурдан дәниз јолуну гәт едиб, Птоломаисә кәлдик вә орада гардашлары саламлајыб бир күн онларын јанында галдыг.

8 Ертәси күн /Павел вә онун јол јолдашлары олан/ бизләр јола дүшүб, Гејсәријәјә кәлдик. Једдиләрдән* бири олан мүждәчи Филипин евинә кедиб, орада галдыг.

9 Онун әрә кетмәмиш, пејғәмбәрлик едән дөрд гызы вар иди.

10 Орада бир нечә күн галдыгдан сонра Јәһудејадан Агаб адлы бир пејғәмбәр кәлди.

11 Јанымыза кәлиб, Павелин кәмәрини көтүрдү, өз голларыны вә ајагларыны бағлады вә деди: «Мүгәддәс Руһ белә дејир: ”Јерусәлимдәки јәһудиләр бу кәмәрин саһибини беләчә бағлајыб, гејри-јәһудиләрин әлинә тәслим едәчәкләр.”»

12 Бу сөзләри ешитдијимиз заман, биз вә орада јашајанлар Павелә јалвардыг ки, Јерусәлимә кетмәсин.

13 Лакин Павел чавабында деди: «Нә едирсиниз? Нә үчүн ағлајыб үрәјими сындырырсыныз? Мән Јерусәлимдә нәинки бағланмаг, һәтта Рәбб Исанын ады уғрунда өлмәјә белә һазырам.»

14 О гане олмадыгда, биз сакитләшиб: «Гој Рәббин ирадәси јеринә јетсин!» – дедик.

15 О күнләрдән сонра биз һазырлашыб Јерусәлимә тәрәф јөнәлдик.

16 Гејсәријәдән бә’зи шакирдләр дә бизимлә кәлдиләр. Бизи, јанында гонаг олачағымыз көһнә шакирд олан Минасон адлы бир кипрлинин евинә апардылар.

Павел Јерусәлимдә

17 Јерусәлимә чатдығымыз вахт гардашлар бизи севинчлә гәбул етдиләр.

18 Ертәси күн Павел бизимлә бәрабәр Јагубун јанына кетди; бүтүн ағсаггаллар да орада топлашмышдылар.

19 Онлара салам вердикдән сонра, Павел Аллаһын онун хидмәти васитәсилә гејри-јәһудиләр арасында етдикләрини тәфсилаты илә нәгл етди.

20 Бунлары ешитдикдә Аллаһа һәмд етдиләр вә она дедиләр: «Гардаш! Көрүрсән јәһудиләр арасында нечә мин нәфәр иман етмишдир; вә онларын һамысы Мүгәддәс Ганунa сә’јлә риајәт едәнләрдир;

21 Сәнин һаггында исә ешитмишләр ки, сән гејри-јәһудиләр арасында јашајан бүтүн јәһудиләри Мусадан дөнмәјә өјрәдәрәк дејирсән ки, онлар оғулларыны сүннәт етдирмәсинләр вә адәтләримизә әмәл етмәсинләр.

22 Инди нә олачаг? Әлбәттә, чамаат јығышмалыдыр, чүнки сәнин кәлдијини ешидәчәкләр.

23 Она көрә сәнә нә десәк, ону ет: биздә нәзири олан дөрд адам вар.

24 Онлары көтүр, онларла бәрабәр пакланма мәрасиминә гошул вә башларыны гырха билмәләри үчүн онларын *гурбан* мәсрәфләрини сән өдә. Беләликлә, һамы биләчәк ки, һаггында ешитдикләри әсассыздыр вә сән Ганунa риајәт етмәкдә давам едирсән.

**8. Једдиләр – бах 6:1-5.*

25 Амма биз, иман едән гејри-
јәһудиләр барәдә гәрара алыб мәктуб јаздыг ки, онлар белә бир гајдаја риајәт етмәсинләр, садәчә бүтләрә едилән гурбанлардан, гандан боғулмуш һејванларын әтиндән вә чинси әхлагсызлыгдан өзләрини горусунлар.»
26 О заман Павел бу адамлары көтүрдү, ертәси күн онларла бәрабәр пакланма мәрасиминә гошулду вә мә'бәдә кирәрәк, пакланма күнләринин нә заман битәчәјини, адамларын һәр бири үчүн нә заман гурбан тәгдим едиләчәјини е'лан етди.

Павел тутулур

27 Бу једди күнлүк мүддәт битмәкдә икән, Асија әјаләтиндән олан јәһудиләр Павели мә'бәддә көрүб, бүтүн халгы һәјәчана кәтирдиләр вә она әл атыб бағырдылар:
28 «Еј Исраил әрләри, көмәк един! Һәр јердә, халгымыза, Гануна вә бу јерә зидд олан тә'лими бүтүн инсанлара јајан бу адамдыр; үстәлик јунанлары мә'бәдә салыб, бу мүгәддәс јери мурдар едибдир!»
29 Чүнки бундан габаг ефесли Трофими шәһәрдә онунла бирликдә көрмүшдүләр вә елә санырдылар ки, Павел ону мә'бәдә салыб.
30 Бүтүн шәһәр һәрәкәтә кәлди, халг һәр тәрәфдән гачыб топлашды. Павели тутуб мә'бәддән чөлә сүрүдүләр. Вә о анда *мә'бәд* гапылары бағланды.
31 Онлар Павели өлдүрмәјә чалышаркән, *Рома алајынын* минбашысына хәбәр чатды ки, бүтүн Јерусәлим тәлатүм ичиндәдир.
32 Минбашы да о анда әскәрләри вә јүзбашылары көтүрүб онларын үстүнә чумду. Онлар исә минбашыны вә әскәрләри көрүб, Павели дөјмәји дајандырдылар.
33 О вахт минбашы јахынлашды вә ону тутуб, әмр етди ки, бир чүт зәнчирлә бағласынлар. Вә сорушду: «Бу кимдир, о нә етмишдир?»
34 Издиһам ичиндән һәрә бир шеј бағырырды вә һај-күј олдуғундан минбашы гәти мә'лумат ала билмирди; она көрә әмр етди ки, Павели галаја апарсынлар.
35 Павел пилләкәндә икән әскәрләр ону әлләриндә апармалы олдулар, чүнки халг азғынлашмышды.
36 Издиһамдакы адамлар: «Она өлүм!» – дејә бағырыб, онун ардынча кәлирдиләр.

Павел өзүнү мүдафиә едир

37 Галаја кирәчәјиндә Павел минбашыја деди: «Сәнә бир шеј дејә биләрәмми?» О да сорушду: «Сән јунанча билирсәнми?
38 Мәкәр бундан бир мүддәт әввәл иғтишаш јарадыб, дөрд мин үсјанчыны* сәһраја апаран мисирли сән дејилсәнми?»
39 Павел исә деди: «Мән тарсуслу бир јәһудијәм, танынмыш бир Киликија шәһәринин сакинијәм вә сәнә јалварырам, изин вер халга хитаб едим.»
40 Минбашы изин вердикдә, Павел пилләкән үзәриндә дуруб, әли илә халга ишарә верди; дәрин бир сүкут чөк-

**38. Үсјанчы – орижиналда "сикари" сөзү ишләнир. Сикари латынча "хәнчәр ишләдән" демәкдир. Сикариләр Рома ишғалчыларына гаршы мүбаризәдә террора әл атан ифрат јәһуди милләтчиләри идиләр.*

дүкдә, о ибрани дилиндә беләдa-
нышды:

ИЈИРМИ ИКИНЧИ ФӘСИЛ

1 «ГАРДАШЛАР вә аталар! Инди
гаршынызда сөјләјәчәјим мүдафиә
нитгимә гулаг асын!»
2 Онлара ибрани дилиндә мүрачиәт
етдијини ешитдикләри заман, даһа
артыг сусдулар. Павел давам етди:
3 «Мән, Киликијанын Тарсус шә-
һәриндә анадан олмуш бир јәһудијәм.
Бу шәһәрдә исә Гамлијелин ајаглары
алтында, әҹдадымызын гануну әса-
сында чидди тәрбијә олундум. Бу күн
һамыныз олдуғу кими, мән дә Аллаһ
јолунда фәдаи идим.
4 Мән һәтта, бу јолун *тәрәф-
дарларыны* өлүмә гәдәр тә’гиб едир,
кишиләрин вә гадынларын голларыны
бағлајыб, зинданлара тәслим едир-
дим.
5 *Бу барәдә* дедикләрими баш каһин
вә бүтүн ағсаггаллар шурасы тәсдиг
едәрләр. Мән һәтта онлардан *јәһуди*
гардашлара јазылмыш мәктублар
алараг Дәмәшгә кедирдим. Орадакы
мәсиһиләри дә ҹәзаландырмаг үчүн
әсир олараг Јерусәлимә кәтирмәк
нијјәтиндә идим.
6 Күнортаја јахын, мән јолла кедиб
Дәмәшгә јахынлашаркән, гәфләтән
көјдән бөјүк бир нур әтрафымы
ишыгландырды.
7 Јерә јыхылдым вә мәнә: ”Шаул,
Шаул! Нә үчүн мәни тә’гиб едирсән?”
– дејән бир сәс ешитдим.
8 Мән дә ҹаваб вердим: ”Сән кимсән,
ҹәнаб?” О да мәнә деди: «Мән, тә’гиб
етдијин Назаретли Исајам.”
9 Мәнимлә оланлар нуру көрдүләр
вә дәһшәтә кәлдиләр, лакин мәнә хитаб
Едәнин сөјләдикләрини анламадылар.
10 О вахт мән дедим: ”Ја Рәбб! Мән
нә етмәлијәм?” Рәбб исә мәнә деди:
”Дур, Дәмәшгә кет вә ичра етмән үчүн
тә’јин едилмиш бүтүн шејләр орада
сәнә сөјләнәҹәкдир.”
11 О нурун еһтишамындан кор
олдуғума көрә јанымда оланлар
мәним әлләримдән тутуб Дәмәшгә
кәтирдиләр.
12 Дәмәшгдә јашајан бүтүн јә-
һудиләр арасында е’тибарлы олан,
Мүгәддәс Гануна риајәт едән Һананја
адлы диндар бир адам,
13 Јаныма кәлди вә дајаныб мәнә
деди: ”Гардашым Шаул! Көзләрин
јенә көрсүн.” Мән дә о анда ону
көрдүм.
14 О исә мәнә деди: ” Әҹдадымызын
Аллаһы, Онун ирадәсини билмәк вә о
Салеһи көрүб, ағзындан бир сәс
ешитмәк үчүн сәни тә’јин етди.
15 Чүнки көрдүјүн вә ешитдијин
шејләр үчүн бүтүн инсанлар гар-
шысында Онун шаһиди олачагсан.
16 Беләликлә, нә үчүн јубанырсан?
Галх, вәфтиз ол вә Рәббин адыны
зикр едәрәк, өз күнаһларыны ју.”
17 Јерусәлимә гајыдыб мә’бәддә дуа
етдијим заман, вәҹдә кәлдим.
18 Рәбби көрдүм вә О мәнә деди:
”Тәләс, тез Јерусәлимдән чых, чүнки
бурада Мәним һаггымдакы шә-
һадәтини гәбул етмәјәҹәкләр.”
19 Мән дедим: ”Ја Рәбб, онлар да
билирләр ки, мән синагогдан синагога
кедәрәк, Сәнә иман едәнләри һәбс
едиб дөјүрдүм,
20 Вә Сәнин шаһидин Стефанын
ганы төкүлдүјү заман, мән дә орада
дурмушдум, /онун гәтлинә/ разы

олдум вә ону өлдүрәнләрин әбала-
рыны горудум.”
21 Рәбб дә мәнә деди: ”Кет, Мән
сәни узаға, гејри-јәһудиләрин јанына
көндәрәҹәјәм.”»

Рома вәтәндашы Павел

22 Павели бу сөзә гәдәр динләдиләр,
амма бундан сонра гышгыр-бағыр
галдырыб дедиләр: «Беләсини јер
үзүндән јох ет! Чүнки о јашамалы
дејил.»
23 Онлар бағырмагда вә әбаларыны
атыб, һаваја тоз совурмагда икән,
24 Минбашы, Павелә гаршы белә
гышгырмагларынын сәбәбини ан-
ламаг үчүн әмр етди ки, галаја апа-
рылсын вә гамчы илә дөјүлүб,
истинтаг едилсин.
25 Амма ону кәмәрләрлә бағ-
ладыглары заман, Павел јанында
дуран јүзбашыја деди: «Рома вәтән-
дашы вә мәһкум едилмәмиш олан
бир адамы гамчыламаға ихтијарыныз
вармы?»
26 Буну ешитдикдә, јүзбашы ја-
хынлашыб, минбашыја хәбәр верди
вә деди: «Диггәтли ол, сән нә етмәк
истәјирсән? Бу адам Рома вәтәндашы
имиш.»
27 О вахт минбашы јахынлашыб,
Павелә деди: «Де көрүм, сән Рома
вәтәндашысанмы?» О да деди: «Бәли.»
28 Минбашы ҹаваб верди: «Мән
чохлу пул күҹүнә бу вәтәндашлығы
әлдә етмишәм.» Павел исә деди: «Мән
исә һәтта Рома вәтәндашы кими
доғулмушам.»
29 Ону истинтаг етмәк истәјәнләр о
анда јанындан кери чәкилдиләр;
минбашы исә онун Рома вәтәндашы
олдуғуну өјрәндикдә горхду, чүнки
голларыны бағлатдырмышды.

Павел Синедрионун өнүндә

30 Ертәси күн јәһудиләрин Павели
нәдә иттиһам етдикләрини дәгиг
билмәк мәгсәдилә ону һәбсдән чы-
харды; баш каһинләрә вә бүтүн Си-
недриона топлашмағы әмр вердикдән
сонра, Павели ашағы ендириб
онларын гаршысына гојду.

ИЈИРМИ ҮЧҮНҸҮ ФӘСИЛ

1 ПАВЕЛ Синедриона бахыб деди:
«Гардашлар! Мән бу күнә гәдәр Аллаһ
гаршысында һәмишә саф виҹданла
јашадым.»
2 Баш каһин Һананја исә јанында
дуранлара әмр етди ки, онун ағзына
вурсунлар.
3 О заман Павел она деди: «Еј
ағардылмыш дивар, Аллаһ сәни ву-
раҹагдыр! Сән мәни Ганун үзрә мү-
һакимә етмәк үчүн отурурсан, лакин
Гануна зидд олараг әмр едирсән ки,
мәни дөјсүнләр.»
4 Јанында дуранлар: «Аллаһын баш
каһинини сөјүрсән?» – дедиләр.
5 Павел дә деди: «Гардашлар, онун
баш каһин олдуғуну билмирдим; әлбәт
ки, јазылмышдыр: ”Халгын рәисинә
гаршы пис сөз демә.”»
6 Онларын бир гисми садукејләр вә
дикәр гисми исә фәрисејләр олдуғуну
билдикдә, Павел Синедрионда нида
етди: «Гардашлар! Мән фәрисеј оғлу
фәрисејәм; өлүләрин дирилмәси
үмидиндән өтрү мүһакимә едилирәм!»
7 Буну сөјләдикдән сонра, фә-

рисејләр вә садукејләр арасында чәкишмә олду вә ичлас икијә бөлүндү.

8 Чүнки садукејләр дејирләр ки, нә дирилмә, нә мәләк, нә дә руһ вар, фәрисејләр исә һамысыны гәбул едирләр.

9 Бөјүк гышгыр-бағыр олду вә фәрисеј фиргәсиндән олан бә'зи дин алимләри галхыб, мүнагишә етмәјә башладылар: «Биз бу адамда һеч бир јаманлыг көрмүрүк. Әкәр руһ вә ја мәләк она сөз сөјләмишсә /Аллаһа гаршы чыхмајаг!/»

10 Бөјүк бир чәкишмә олдугда, Павели парчалајачагларындан горхан минбашы, әскәрләрә әмр етди ки, ашағы енсинләр вә онларын арасындан ону көтүрүб, галаја апарсынлар.

11 О бири кечә Рәбб Павелин јанында заһир олуб деди: «Чәсур ол, чүнки Јерусәлимдә Мәним үчүн нечә шаһидлик етдинсә, Ромада да бу чүр шаһидлик етмәлисән.»

Павели өлдүрмәк үчүн суи-гәсд һазырланыр

12 Сәһәр ачыланда, јәһудиләрдән бә'зиси сөзү бир јерә гојуб анд* ичдиләр ки, Павели өлдүрмәјинчәјә гәдәр нә јејәчәкләр, нә дә ичәчәкләр.

13 Бу суи-гәсди һазырлајанларын сајы гырхдан чох иди.

14 Бунлар баш каһинләрин вә ағсаггалларын јанына кедәрәк дедиләр: «Биз ағыр бир анд ичдик ки, Павели өлдүрмәјинчә бир шеј јемәјәк.

15 Беләликлә, инди Синедрион илә сиз минбашыја мүрачиәт един ки, куја Павелин мәсәләсини даһа дәгиг арашдырмаг истәјирсиниз вә ону сабаһ јанныза кәтирсин. Биз исә Павел јахынлашмаздан әввәл ону өлдүрмәјә һазырыг.»

16 Лакин Павелин бачысы оғлу бу пусгу барәдә ешидиб, кәлди, галаја кирди вә Павелә хәбәр верди.

17 Павел дә јүзбашылардан бирини јанына чағырыб деди: «Бу кәнчи минбашынын јанына апар, чүнки она дејиләси бир сөзү вар.»

18 Јүзбашы кәнчи көтүрүб минбашынын јанына апарды вә деди: «Мәһбус Павел мәни јанына чағырды вә сәнә дејиләси бир сөзү олан бу кәнчи јанына кәтирмәми хаһиш етди.»

19 Минбашы кәнчин әлиндән тутду, кәнара чәкилиб сорушду: «Мәнә билдирәчәјин шеј нәдир?»

20 О деди: «Јәһудиләр сөзү бир јерә гојублар ки, куја Павелин ишини даһа дәгиг арашдырмаг үчүн, ону Синедрион гаршысына чыхартмағы сәндән хаһиш етсинләр.

21 Амма сән онлара гулаг асма, чүнки гырхдан артыг адам пусгуда ону көзләјир вә анд ичибләр ки, ону өлдүрмәјинчә јејиб-ичмәјәчәкләр. Инди онлар сәнин сәрәнчамыны көзләјәрәк, һазыр вәзијјәтдәдирләр.»

22 О вахт минбашы кәнчи бурахыб әмр етди: «Һеч кимә сөјләмә ки, буну мәнә мә'лум етдин.»

Павел Гејсәријәјә көндәрилир

23 Вә јүзбашылардан икисини јанына чағырараг деди: «Гејсәријәјә кетмәк үчүн кечәнин үчүнчү саатында*

**12, 14, 21. Бу анд, «Биз Павели өлдүрәнәдәк бир шеј јејиб-ичсәк, Аллаһ бизә лә'нәт етсин» шәклиндә ичилирди.*

**23. Јә'ни, саат 21.00-да.*

ики јүз пијада әскәр, јетмиш атлы вә ики јүз низәчи һазырлајын.

24 Павели миндириб, вали Феликсә саламат чатдырмаг үчүн улаглар тапын.»

25 Бу мәзмунда бир мәктуб да јазды:

26 «Клавдиус Лисијас мөһтәрәм вали Феликсә салам көндәрир.

27 Бу адамы јәһудиләр тутуб, өлдүрмәјә һазыр икән, Рома вәтәндашы олдуғуну өјрәнәрәк әскәрләрлә јетишиб, ону хилас етдим.

28 Нәдән өтрү ону иттиһам етдикләрини билмәк истәјәрәк, ону онларын Синедрионуна кәтирдим.

29 Өз ганунларына даир мүбаһисәли мәсәләләр үчүн иттиһам олундуғуну мүәјјән етдим, анчаг өлүмә вә ја һәбсә лајиг бир күнаһ тапмадым.

30 Бу адама гаршы јәһудиләр тәрәфиндән гәсд гурулачағы мәнә билдирилдикдә, ону дәрһал сәнин јанына көндәрдим. Онун иттиһамчыларына да әмр етдим ки, сәнин һүзурунда она даир шикајәтләрини изаһ етсинләр. Саламат гал.»

31 Беләликлә онун вердији әмрә әсасән, әскәрләр Павели көтүрүб, кечә икән Антипатрисә апардылар.

32 Ертәси күн онунла бәрабәр кетмәк үчүн атлылары бурахыб, галаја гајытдылар.

33 Атлылар Гејсәријәјә кәлиб мәктубу валијә вердикләри заман Павели дә она тәгдим етдиләр.

34 Вали мәктубу охудугда, Павелин һансы вилајәтдән олдуғуну сорушду вә Киликијадан олдуғуну өјрәндикдә деди:

35 «Иттиһамчыларын кәлдикдән сонра сәни динләјәрәм.» Вә сәрәнчам верди ки, Павел Һиродун сарајында* нәзарәт алтында сахлансын.

ИЈИРМИ ДӨРДҮНЧҮ ФӘСИЛ

Павел вали Феликсин өнүндә

1 БЕШ күндән сонра баш каһин Һананја, ағсаггаллар вә Тертуллус адлы бир вәкил илә кәлди; бунлар Павелдән валијә шикајәт етдиләр.

2 Павел чағырылдығы заман, Тертуллус иттиһам нитгинә беләбашлады:

3 «Сәнин сајәндә даими саламатлыға наил олдуғумузу вә сәнин бәсирәтинлә бу халг үчүн ислаһатлар едилдијини, еј мөһтәрәм Феликс, биз һәр јердә вә һәр заман там миннәтдарлыгла гәбул едирик.

4 Амма сәнә чох әзијјәт вермәмәк үчүн сәнә хас олан мәрһәмәтлә, бизи гысача динләмәни рича едирик:

5 Бу нәтичәјә кәлдик ки, бу адам башымыза бәладыр, бүтүн јер үзүндә јашајан јәһудиләри үсјана галдырыр, вә нәсрани тәригәтинин башчысыдыр.

6 О, һәтта мә'бәди мурдар етмәјә белә тәшәббүс көстәрди. Биз ону тутдуг вә өз ганунумуза әсасән мүһакимә етмәк истәдик;

7 Лакин минбашы Лисијас кәлиб, ону бөјүк зорла әлимиздән алды /вә сәнин јанына көндәрди.

8 Онун иттиһамчылары *олан бизә дә* сәнин јанына кәлмәји әмр етди./ Сән өзүн истинтаг едәрәк, ону иттиһам етдијимиз һәр шеј барәсиндә ондан мә'лумат ала биләрсән.»

**35. Сарај – орижиналда ”Преториум”.*

9 Јәһудиләр дә бунларын доғру олдуғуну билдириб *иттиһамы* тәсдиг етдиләр.

10 Вали Павелә ишарә етди ки, данышсын. Павел чаваб верди: «Сәнин чох илләрдән бәри бу халга һаким олдуғуну биләрәк, мән дә өзүмү мәмнунијјәтлә мүдафиә едирәм.

11 Өјрәнә биләрсән ки, Јерусәлимә Аллаһа сәчдә етмәк үчүн кәлдијим вахтдан һеч он ики күн дә кечмәмишдир.

12 Мәни нә мә'бәддә, нә синагогларда, нә дә шәһәрин башга јериндә кимсә илә мүбаһисә етмәкдә вә ја халгы һәјәчана кәтирмәкдә көрмәдиләр.

13 Вә инди мәнә гаршы ирәли сүрдүкләри иттиһамлары сәнин гаршында сүбут едә билмирләр.

14 Лакин буну сәнә е'тираф едирәм ки, онларын "тәригәт" дедикләри Јола әсасән, мән әчдадымын Аллаһына һәгигәтән гуллуг едир, Мүгәддәс Ганунда вә пејғәмбәрләрин китабларында јазылан шејләрин һамысына иман едирәм.

15 Вә онларын өзләри дә етдикләри кими, мән дә Аллаһа үмид едирәм ки, һәм салеһ, һәм дә салеһ олмајан өлүләрин дирилмәси олачагдыр.

16 Буна көрә, мән даим чалышырам ки, Аллаһ вә инсанлар гаршысында вичданым пак олсун.

17 Чох илләрдән сонра, халгыма сәдәгәләр вә гурбанлар тәгдим етмәк үчүн *Јерусәлимә* кәлдим;

18 Бунларла мәшғул олдуғум заман, мәни мә'бәддә пак едилмиш һалда тапдылар. Мәнимлә гәләбәлик, һајкүј дә јох иди.

19 Анчаг *орада* бә'зи асијалы јәһудиләр *вар иди.* Бу адамларын да бурада, сәнин гаршында олмалары вә мәнә гаршы бир шикајәтләри варса, мәни иттиһам етмәләри лазымдыр.

20 Јахуд гој бунлар өзләри десинләр: Синедрион өнүнә чыхдығым заман мәндә нә кими һагсызлыг тапдылар?

21 Онларын арасында дураркән, "Бу күн өлүләрин дирилмәси хүсусунда тәрәфиниздән мүһакимә олунурам" дејә нида етмишдим; *иттиһамлары үчүн* бу јеканә сөздән башга *әсаслары* јохдур.»

22 /Бунлары ешитдикдә,/ Јол* һаггында нисбәтән әтрафлы мә'луматы олан Феликс, иши тә'хирә салыб деди: «Минбашы Лисијас кәлдикдән сонра ишинизи тәдгиг едәчәјәм.»

23 *Мәс'ул* јүзбашыја да әмр етди ки, Павелин кешијини чәксин, лакин она бир аз сәрбәстлик версин вә јахын адамларындан һеч биринин она хидмәт етмәсинә /јахуд јанына кәлмәсинә/ мане олмасын.

24 Бир нечә күндән сонра Феликс, јәһуди олан арвады Друсилла илә кәлди вә Павели чағыртдырыб, Мәсиһ Исаја иман һаггында данышдығыны динләди.

25 Павел салеһликдән, нәфсинә һаким олмагдан вә *Аллаһын* кәләчәк һөкмүндән бәһс етдикдә, Феликс горхду вә деди: «Инди кет, мүнасиб вахт тапдыгда, сәни чағыртдырарам.»

26 Ејни заманда умурду ки, Павел она /азад едилмәк үчүн/ пул верәчәк; буна көрә дә, ону тез-тез чағыртдырыб сөһбәт едирди.

27 Ики ил тамам олду. Феликсин јеринә Поркиус Фестус кәлди; Феликс дә јәһудиләрин рәғбәтини газанмаг истәјәрәк, Павели һәбсдә сахлады.

---

22. Јол – јә'ни Исанын јолу.

ИЈИРМИ БЕШИНЧИ ФӘСИЛ

Павел вали Фестусун өнүндә

1 ФЕСТУС вилајәтә кәлдикдән үч күн сонра Гејсәријәдән Јерусәлимә кетди.

2 Баш каһинләр вә јәһудиләрин адлы-санлы адамлары онун гаршысында Павелдән шикајәт едәрәк,

3 Фестуса јалварыб, хаһиш едирдиләр ки, өзләринә лүтф олараг, Павели Јерусәлимә кәтиртсин; чүнки јолда ону өлдүрмәк үчүн бир пусгу һазырламышдылар.

4 Фестус исә чаваб верди ки, Павел Гејсәријәдә һәбсдәдир вә о өзү дә тезликлә ораја кедәчәк.

5 «Беләликлә, аранызда нүфузлу оланлар мәнимлә кетсинләр вә о адамда бир тәгсир варса, ону иттиһам етсинләр», – деди.

6 Онларын јанында сәккиз ја он күндән артыг галмады; сонра Гејсәријәјә гајытды. Ертәси күн һөкм күрсүсүндә отурду вә әмр етди ки, Павел кәтирилсин.

7 Павел кәлди. Јерусәлимдән кәлән јәһудиләр онун әтрафында дуруб, она гаршы исбат едә билмәдикләри бир чох ағыр иттиһамлар ирәли сүрдүләр.

8 Павел исә өз мүдафиә нитгиндә деди: «Нә јәһудиләрин ганунуна, нә мә'бәдә, нә дә гејсәрә гаршы чинајәт ишләтмәмишәм.»

9 Фестус исә јәһудиләрин рәғбәтини газанмаг истәјәрәк, Павелә чаваб вериб деди: «Јерусәлимә кедиб, орада бу иттиһамлара көрә мәним гаршымда мүһакимә олунмаг истәјирсәнми?»

10 Павел исә деди: «Мән гејсәрин һөкм күрсүсү өнүндә дурмушам вә мәнә бурада һөкм едилмәлидир; өзүн дә јахшы билирсән ки, мән јәһудиләрә һеч бир һагсызлыг етмәмишәм.

11 Буна көрә, әкәр мән бир һагсызлыг етмиш вә өлүмә лајиг бир иш көрмүшәмсә, о вахт өлмәкдән имтина етмирәм; јох, әкәр онларын мәнә гаршы ирәли сүрдүкләри иттиһамлар әсассызса, һеч ким мәни онларын әлинә тәслим едә билмәз. Мән гејсәрин мәһкәмәсини тәләб едирәм.»

12 О вахт Фестус мәчлислә мүшавирә етди вә белә чаваб верди: «Сән гејсәрин мәһкәмәсини тәләб етдин, гејсәрин јанына да кедәчәксән!»

Фестус һөкмдар Агриппа илә мәсләһәтләшир

13 Бир нечә күн сонра һөкмдар Агриппа илә Берники*, Фестусу тәбрик етмәк үчүн Гејсәријәјә кәлдиләр.

14 Онлар орада бир нечә күн галдылар. Сонра исә Фестус Павелин ишини һөкмдара әрз едиб деди: «Бурада Феликсин һәбсдә гојдуғу бир нәфәр вар.

15 Мән Јерусәлимдә икән, јәһудиләрин баш каһинләри вә ағсаггаллары шикајәтлә јаныма кәлиб онун мәһкум олунмасыны тәләб етдиләр.

16 Онлара чаваб вердим ки, иттиһам едилән бир кимсәни, шикајәтчиләрлә үзләшдирмәдән вә һаггындакы иттиһама гаршы онун мүдафиә олмаг имканы олмадан өлүмә тәслим етмәк ромалыларын адәти дејилдир.

17 Онлар бураја кәлдикдә исә, һеч јубанмадан, елә ертәси күн мән һөкм күрсүсүнә отуруб әмр етдим ки, о

**13. Берники – Агриппанын бачысы.*

адам кәтирилсин.

18 Шикајәтчиләр ајаға галхдыгда, күман етдијим чинајәтләрдән һеч бири илә ону иттиһам етмәдиләр.

19 Анчаг өз динләри барәсиндә вә Павел тәрәфиндән дири олдуғу иддиа едилән Иса адлы өлмүш бир шәхс һаггында онунла ихтилафлары вар иди.

20 Бу чүр мәсәләләри нечә тәдгиг едәчәјими билмәдијимдән, ондан Јерусәлимә кетмәк вә орада бу мәсәләјә көрә мүһакимә олунмаг истәјиб-истәмәдијини сорушдум.

21 Лакин Павел һәбсдә сахланылыб өз ишинин һәллини августусун* һөкмүнә вермәји тәләб етдији үчүн, мән ону гејсәрин* јанына көндәринчәјә кими һәбсдә сахланмасы барәдә әмр вердим.»

22 Агриппа исә Фестуса деди: «Бу адамы мән дә динләмәк истәрдим.» О да: «Елә күнү сабаһ ону динләрсән», – деди.

Павел һөкмдар Агриппанын өнүндә

23 Ертәси күн Агриппа илә Берники бөјүк тәмтәрагла кәлиб, минбашылар вә шәһәрин адлы-санлы адамлары илә бәрабәр диванханаја кирдиләр. Фестусун әмри илә Павел кәтирилди.

24 Вә Фестус деди: «Һөкмдар Агриппа вә бизимлә бурада олан бүтүн кишиләр! Сиз бу адамы көрүрсүнүз. Јерусәлимдә вә бурада чәми јәһудиләр мәнә мүрачиәт едиб гышгырдылар ки, бу адам артыг јашамалы дејил;

25 Лакин мән, онун өлүмә лајиг бир чинајәт ишләтдијини мүәјјән етмәдим; өзү августусун мәһкәмәсини тәләб етдијинә көрә, ону көндәрмәк гәрарына кәлдим.

26 Ағама* онун һаггында јазачаг гәти бир сөзүм јохдур; буна көрә ону сизин гаршыныза вә хүсусән һөкмдар Агриппа, сәнин гаршына чыхартдым ки, бу иш арашдырылдыгдан сонра, јазмаға бир сөзүм олсун.

27 Чүнки бир мәһбус көндәрмәк вә она гаршы олан иттиһамлары билдирмәмәк мәнә мәнтигсиз көрүндү.»

ИЈИРМИ АЛТЫНЧЫ ФӘСИЛ

1 АГРИППА Павелә деди: «Сәнә изин верилир ки, өзүн үчүн данышасан.» О заман Павел әлини узадыб өз мүдафиә нитгинә башлады:

2 «Һөкмдар Агриппа! Јәһудиләр тәрәфиндән иттиһам едилдијим бүтүн шејләр үзрә бу күн сәнин гаршында мүдафиә олунмағым үчүн өзүмү хошбәхт сајырам.

3 Әләлхүсус, сән јәһуди адәтләринин вә онларын мүбаһисәли фикирләринин һамысыны билирсән. Буна көрә, мәни сәбирлә динләмәјини рича едирәм.

4 Башланғычдан, та кәнчлијимдән бәри халгымын ичиндә, Јерусәлимдә кечән јашајышымы бүтүн јәһудиләр билирләр.

5 Әкәр шаһидлик етмәк истәрләрсә, әзәлдән бәри барәмдә билирләр ки, динимизин ән чидди фиргәси олан фәрисеј фиргәсинин тә'лими үзрә јашадым.

6 Инди, Аллаһ тәрәфиндән әчдадымыза верилмиш вә'дә үмид

21. Августус, гејсәр – Рома императорунун титуллары.

26. Ағама – јә'ни, императора.

етдијимә көрә мәһкәмә гаршысында дурурам;
7 Он ики гәбиләмиз*, кечә-күндүз сә'јлә *Аллаһа* хидмәт едәрәк, о вә'дин ичрасыны көрмәк үмидиндәдир. Елә бу үмидә көрә, еј һөкмдар Агриппа, јәһудиләр тәрәфиндән иттиһам олунурам.
8 Нә үчүн сиз Аллаһын өлүләри дирилтмәсини инанылмаз бир шеј һесаб едирсиниз?
9 Доғрусу мән, Назаретли Иса адына гаршы чох сә'ј көстәрмәјимин вачиб олдуғуну санырдым.
10 Елә Јерусәлимдә дә буну едирдим. Баш каһинләрдән сәлаһијјәт аларак, мүгәддәсләрин бир чохуну зинданлара салдым вә е'дам едилдикләри заман онларын әлејһинә рә'ј вердим.
11 Һәр јердә синагогларда онлара дәфәләрлә чәза вериб *Исаја* күфр етмәјә мәчбур етмәјә чалышдым. Онлара гаршы һәддиндән артыг азғынлашыб, һәтта јад шәһәрләрдә белә онлары тә'гиб едирдим.
12 Бу хүсусда баш каһинләрин сәлаһијјәт вә тапшырығы илә Дәмәшгә кедирдим.
13 Күнорта вахты јолда икән, еј һөкмдар, көјдән мәним вә мәнимлә кедәнләрин әтрафыны нурландыран, күнәшдән даһа парлаг олан бир ишыг көрдүм.
14 Биз һамымыз јерә јыхылдыг вә бир сәсин ибрани дилиндә мәнә мүрачиәт етдијини ешитдим: "Шаул, Шаул, нә үчүн Мәни тә'гиб едирсән? Дүртмәләрә гаршы тәпик атмаг сәнә чәтиндир."

7. Он ики гәбилә – јә'ни Исраилин (Јагубун) он ики оғлунун нәсли.

15 Мән дә: "Сән кимсән, чәнаб?" – дедим. Вә Рәбб деди: "Мән тә'гиб етдијин Исајам.
16 Лакин галх, ајаға дур. Чүнки сәни һәм көрдүјүн шејләрин, һәм дә һаггымда сәнә көстәрәчәјим шејләрин хидмәтчиси вә шаһиди тә'јин етмәк үчүн сәнә заһир олдум.
17 Сәни *јәһуди* халгындан вә гејри-јәһудиләрдән хилас едәрәк, инди онларын јанына көндәрирәм ки,
18 Онларын көзләрини ачасан ки, онлар гаранлыгдан нура вә шејтанын һакимијјәтиндән Аллаһа тәрәф дөнсүнләр вә күнаһларын бағышланмасына вә Мәнә олан иманла тәгдис едиләнләр арасында мираса наил олсунлар."
19 Буна көрә, еј һөкмдар Агриппа, мән көјдән кәлән рө'јаја итаәтсизлик көстәрмәдим.
20 Амма әввәлчә Дәмәшг вә Јерусәлим әһалисинә, сонра бүтүн Јәһудеја дијарында јашајанлара вә гејри-јәһудиләрә тәблиғ етдим ки, төвбә едиб Аллаһа тәрәф дөнсүнләр вә төвбәјә лајиг ишләр көрсүнләр.
21 Буна көрә јәһудиләр мәни мә'бәддә тутуб өлдүрмәјә чалышдылар.
22 Амма Аллаһ бу күнә гәдәр мәнә көмәк етди. Буна көрә мән бурадајам, кичијә вә бөјүјә шаһидлик едәрәк, пејғәмбәрләрин вә Мусанын баш верәчәјини әввәлдән сөјләдикләриндән,
23 Јә'ни, Мәсиһин зүлм чәкмәсинин вачиб олдуғундан вә өлүләрдән илк дирилән олараг *јәһуди* халгына вә гејри-јәһудиләрә нуру е'лан едәчәјиндән башга бир шеј демирәм.»
24 Өзүнү бу чүр мүдафиә едәркән, Фестус јүксәк сәслә деди: «Азғынлыг

едирсән, Павел! Чох охумаг сәни дәли едир!»

25 Павел исә деди: «Азғынлыг етмирәм, мөһтәрәм Фестус, анчаг һәгигәти вә мәнтигли сөзләри сөјләјирәм.

26 Чүнки һөкмдар да бу шејләрдән хәбәрдардыр вә мән она чәсарәтлә хитаб едирәм. Мән әминәм ки, бунларын һеч бири онун нәзәриндән гачмады. Чүнки бу иш *хәлвәт* бир кушәдә көрүлмәмишдир.

27 Һөкмдар Агриппа! Пејғәмбәрләрә иман едирсәнми? Билирәм ки, иман едирсән.»

28 Агриппа Павелә деди: «Бир аз сонра мәни, мәсиһи олмаға сөвг едәчәксән!»

29 Павел деди: «Аз, чох, Аллаһа дуа едәрдим ки, јалныз сән јох, бу күн мәни динләјәнләрин һамысы, бу зәнчирләрдән башга, мәним кими олајды.»

30 Павел бунлары сөјләдикдән сонра һөкмдар, вали, Берники вә онларла отуранлар ајаға дурдулар.

31 Кәнара чәкилдикләри заман, бир-бирләри илә данышыб, дедиләр: «Бу адам өлүмә, јахуд һәбсә лајиг бир иш көрмүр.»

32 Вә Агриппа Фестуса деди: «Бу адам гејсәрин мәһкәмәсини тәләб етмәсәјди, азад едилә биләрди.» /Она көрә дә һөкмдар Павели гејсәрин јанына көндәрмәји гәрара алды./

ИЈИРМИ ЈЕДДИНЧИ ФӘСИЛ

Павелин Ромаја дәниз сәјаһәти

1 ИТАЛИЈАЈА дәнизлә кетмәјимизә гәрар верилдикдә, Павел вә бә'зи дикәр мәһбуслары Августус алајындан олан Јулиус адлы бир јүзбашыја тәслим етдиләр.

2 Асија әјаләтинин саһилиндәки јерләри кәзмәли олан бир Әдрамит кәмисинә минәрәк дәнизә чыхдыг, Салоникдән олан македонијалы Аристарх да бизимлә.

3 Ертәси күн Сајдаја чатдыг. Јулиус, Павелә инсанпәрвәрлик көстәрәрәк, достларынын јанына кетмәсинә изин верди ки, онларын көмәјиндән истифадә етсин.

4 Орадан јола дүшдүк вә күләк бизә гаршы олдуғундан Кипрә тәрәф үздүк.

5 Киликија вә Памфилијанын јанындан дәнизи кечәрәк Ликијанын Мира шәһәринә кәлдик.

6 Јүзбашы орада, Италијаја кедән бир Искәндәријә кәмиси тапыб, бизи она миндирди.

7 Бир нечә күн јаваш сүр'әтлә кетдик вә Книдос гаршысына күч-бәла чатдығымыз заман, күләк бизә әлверишсиз истигамәтдә әсдијиндән, Салмони бурнундан доланараг, Критин күләк тутмајан тәрәфи бојунча кетдик.

8 Чәтинликлә саһил бојунча ирәлиләјәрәк, Көзәл Лиманлар адланан бир јерә чатдыг. Ласеја шәһәри бу јерә јахын иди.

9 Чох вахт кечдијинә вә оруч* күнү дә артыг битдијинә көрә, артыг бу мөвсүмдә дәнизлә үзмәк тәһлүкәли иди, вә одур ки, Павел онлара мәсләһәт вериб деди:

10 «Кишиләр! Көрүрәм ки, јолчулуг,

**9. Оруч күнү – јә'ни јәһудиләрин сентјабр јахуд октјабр ајында гејд едилән Јом Кипур бајрамы. "Јом Кипур" күнаһларын бағышланмасы күнү демәкдир.*

јалныз јүк вә кәми үчүн дејил, һәтта бизим һәјатымыз үчүн дә чох зәрәрли вә фәлакәтли нәтичәләр верәчәкдир.»

11 Лакин јүзбашы, Павелин сөзләриндән чох кәминин сүканчысына вә саһибинә е'тимад едирди.

12 Лиман гышламаг үчүн әлверишли олмадығындан, кәмидәкиләрин әксәријјәти орадан да үзмәк гәрарына кәлди ки, мүмкүнсә Критин чәнуб-гәрбә вә шимал-гәрбә бахан лиманы Финиксә чатыб, орада гышласынлар.

Фыртына

13 Зәиф чәнуб күләји әсмәјә башладыгда, мәгсәдләринә наил олдугларыны санараг ләвбәри галдырыб Крит саһили боју үзмәјә башладылар.

14 Лакин чох кечмәди ки, гурудан евраклидон* адланан шиддәтли бир күләк әсди.

15 Кәми фыртынаја дүшдү вә күләјә мүгавимәт көстәрә билмәдијиндән, биз *далғалара* тәслим олуб апарылдыг.

16 Клавда* адлы кичик бир адаја јахынлашдыгда кәминин гајығыны күчлә сахлаја билдик.

17 Гајығы јухары чәкдикдән сонра, буразлардан истифадә едәрәк, кәминин алтыны сарыдылар. Саја* отурмагдан горхараг, јелкәни ендирдиләр вә беләчә кәми сүрүкләнмәјә башлады.

18 Шиддәтли фыртына илә чалхаландығымызын ертәси күнү, кәмидән јүкү атмаға башладылар.

19 Үчүнчү күн исә биз, өз әлләримизлә кәминин тәчһизатыны атдыг.

20 Бир нечә күн күнәш вә улдузлар көрүнмәди вә бөјүк фыртына бизә зәрбәләр ендирдијиндән, артыг хилас олунмағымыза һеч бир үмид јох иди.

21 Онлар чохдан бәри јемәксиз галдығындан, Павел ортада дуруб, деди: «Кишиләр! Мәни динләјиб Критдән ајрылмамалы вә бу фәлакәт вә зәрәрә уғрамамалы идиниз.

22 Инди исә сизә мәсләһәт көрүрәм ки, үрәкләнин; чүнки аранызда һеч бир тәләфат олмајачаг, јалныз кәми *мәһв олачаг.*

23 Чүнки мәнсуб олдуғум вә хидмәт етдијим Аллаһын бир мәләји бу кечә мәнә заһир олду.

24 Вә деди: "Горхма, Павел; сәнә гејсәрин өнүнә чыхмаг кәрәкдир; вә будур, сәнинлә бәрабәр кәмидә кедәнләрин һамысыны Аллаһ сәнә бағышлады."

25 Буна көрә, кишиләр, үрәкләнин; чүнки Аллаһа иман едирәм ки, мәнә сөјләнән кими олачагдыр.

26 Амма бизим бир адаја атылмағымыз лазымдыр.»

Кәми гуруја отурур

27 Он дөрдүнчү кечә кәлдији заман, биз Адриатик* дәнизиндә сүрүкләнмәкдә икән, кечә јарысына јахын кәмичиләр гурунун јахынлашдығыны һисс етмәјә башладылар.

28 Дәринлији өлчүб ијирми сажын* олдуғуну мүәјјән етдиләр. Бир аз

**14. евраклидон – ән әски мәтнләрдә, "евракилон".*

**16. Клавда – ән әски мәтнләрдә, "Кавда".*

**17. Сај – Ливијанын шимал-гәрбинә јахын тәһлүкәли сај, Сирт көрфәзи.*

**27. Адриатик дәнизи термини о дөврдә бу күнкү Иони (Ионија) дәнизинә дә аид едилирди.*

**28. Сажын (јунанча "оргуиа") = 1,85 метр.*

ирәлидә јенә өлчәрәк, он беш сажын олдуғуну мүәјјән етдиләр.

29 Гајалыға дүшмәкдән горхараг, кәминин дал тәрәфиндән дөрд лөвбәр атыб, сабаһын ачылмасы үчүн дуа етдиләр.

30 Кәмичиләр гачмаға чалышыб, кәминин габаг һиссәсиндән лөвбәрләр атмағы бәһанә едәрәк, гајығы дәнизә ендирдиләр.

31 Павел јүзбашыја вә әскәрләрә деди: «Әкәр бунлар кәмидә галмасалар, сиз хилас ола билмәзсиниз.»

32 О заман әскәрләр гајығын кәндирләрини кәсиб, гајығы дәнизә салдылар.

33 Сәһәр ачылмаг үзрә икән, Павел һамыдан хаһиш етди ки, јемәк јесинләр вә деди: «Артыг он дөрд күндүр ки, интизар олуб, ач галдыныз вә һеч бир шеј јемәдиниз.

34 Буна көрә, рича едирәм, јемәк јејин. Бу, сизин хилас олмағыныз үчүндүр; чүнки һеч биринизин башындан бир түк белә әскик олмајачагдыр.»

35 Буну дедикдән сонра чөрәк көтүрүб, һамынын гаршысында Аллаһа шүкүр етди; вә ону бөлүб, јемәјә башлады.

36 Һамы үрәкләниб јемәк једи.

37 Кәмидә һамымыз ики јүз јетмиш алты киши идик.

38 Онлар јемәкдән дојдугдан сонра, буғданы дәнизә атараг кәмини јүнкүлләшдирдиләр.

39 Сәһәр ачылдыгда, гуруну таныја билмәдиләр; анчаг гумлу саһили олан бир көрфәз көрдүләр. Мүмкүн оларса кәмини ораја сүрмәји гәрара алдылар.

40 Лөвбәрләри кәсиб, дәнизә бурахдылар вә һәмән анда сүканын кәндирләрини ачдылар. Сонра габаг јелкәни јел сәмтиндә галдырдылар вә саһилә тәрәф јөнәлдиләр.

41 Бир диллә гаршылашдылар, вә кәми саја отурду. Габаг һиссәси гума батыб, һәрәкәтсиз галды, дал тәрәфи исә далғаларын күчүндән сынмаға башлады.

42 Әскәрләр, мәһбуслардан һеч бири үзүб гачмасын дејә, онлары өлдүрмәк гәрарына кәлдиләр.

43 Јүзбашы исә Павели хилас етмәк истәјирди. Буна көрә онлары гәрарларындан ваз кечиртди. Вә әмр етди ки, габагча үзә биләнләр кәмидән туллансын,

44 Галанлары исә, кими тахталар үзәриндә, кими дә кәминин башга парчалары үзәриндә гуруја чыхсын. Беләликлә һамы хилас олуб гуруја чыхды.

ИЈИРМИ СӘККИЗИНЧИ ФӘСИЛ

Малтада

1 ХИЛАС олдугдан сонра өјрәндик ки, аданын ады Малтадыр.

2 Јерли әһали бизә гејри-ади бир инсанпәрвәрлик көстәрди. Чүнки арамсыз јағыш вә сојуг олдуғундан, очаг галајыб бизим һамымызы гәбул етдиләр.

3 Павел хејли чырпы топлајыб, очағын үзәринә гојанда истидән бир күрзә чыхды вә онун әлинә јапышды.

4 Јерли әһали иланы онун әлиндән асылмыш көрдүкдә, бир-бирләринә дедиләр: «Һәр һалда бу адам гатилдир; дәниздән хилас олдуса да, Әдаләт *илаһәси* ону јашамаға гојмады.»

5 Фәгәт Павел иланы силкәләјиб, атәшә атды вә бир зәрәр чәкмәди.

6 Онлар, Павелин бәдәнинин шишмәсини вә јахуд өлү кими гәфләтән јерә јыхылмасыны көзләјирдиләр; амма чох көзләдикдән сонра она зәрәрли бир шеј олмадығыны көрдүкдә фикирләрини дәјишдириб: «О, бир танрыдыр», – дедиләр.

7 О јерин јахынлығында аданын бөјүјү Публијус адланан бир адамын маликанәси варды; о бизи гәбул едиб үч күн нәзакәтлә мүсафир етди.

8 Публијусун атасы гыздырмадан вә ганлы исһалдан хәстә јатырды; Павел онун јанына кирди вә дуа едиб әлләрини үзәринә гојараг, ону сағалтды.

9 Бу һадисәдән сонра адада олан башга хәстәләр дә кәлиб шәфа тапдылар.

10 Бизә чох һәдијјәләрлә һөрмәт көстәрдиләр вә дәнизә чыхдығымыз вахт, еһтијачымыз олан ләвазиматла тә'мин етдиләр.

Ромаја чатыш

11 Адада гышламыш, габаг һиссәсиндә Әкиз Танрыларын һејкәли олан бир Искәндәријјә кәмиси илә үч ај сонра дәнизә чыхдыг.

12 Сиракуза чатараг, үч күн орада галдыг.

13 Орадан јола чыхыб Рекиума кәлдик; бир күн сонра чәнуб јели әсди вә икинчи күнү Путеолијә кәлдик.

14 Орада бә'зи гардашлара раст кәлдик вә бизә јалвардылар ки, једди күн јанларында галаг. Сонра исә Ромаја кетдик.

15 Орадакы гардашлар барәмиз дә ешитдикдә, орадан Аппиус базарына вә Үч Меһманханалара гәдәр бизи гаршыламаға кәлдиләр. Павел онлары көрдүкдә Аллаһа шүкүр етди вә руһланды.

16 Ромаја кәлдијимиз вахт, /јүзбашы мәһбуслары забитә тәслим етди; лакин/ изин верилди ки, Павел онун кешијини чәкән әскәрлә бирликдә тәкбашына јашасын.

Павелин Ромадакы фәалијјәтләри

17 Үч күн сонра Павел јәһудиләрин адлы-санлыларыны бир јерә чағырды вә топлашдыглары заман, онлара деди: «Гардашлар! Мән халгымыза вә ја әчдадымызын адәтләринә гаршы бир шеј етмәдијим һалда, мәһбус олараг Јерусәлимдә ромалыларын әлинә тәслим едилдим.

18 Онлар да мәни истинтаг едәрәк, азад етмәк истәдиләр, чүнки мәндә өлүмә лајиг бир күнаһ јохдур.

19 Јәһудиләр исә буна гаршы чыхдылар вә мән гејсәрин мәһкәмәсини тәләб етмәјә мәчбур олдум. Лакин халгымдан бир шикајәтим јохдур.

20 Елә бу сәбәбдән сизи дә'вәт етдим ки, сизи көрүб сөһбәт едим. Чүнки мән, Исраилин үмиди үчүн бу зәнчирлә бағланмышам.»

21 Онлар да она дедиләр: «Биз сәнин һаггында Јәһудејадан мәктублар алмадыг вә бураја кәлән гардашлардан һеч бири хәбәр кәтирмәди, јахуд сәнин барәндә пис бир сөз данышмады.

22 Лакин фикирләрини сәндән динләмәк истәјирик, чүнки бизә мә'лумдур ки, бу тәригәтә гаршы һәр јердә сөз сөјләнир.»

23 Павел үчүн бир күн тә'јин етдиләр
вә чохлу адам онун јашадығы евә,
јанына кәлди. О да Аллаһын Сәл-
тәнәтини чидди шәкилдә онлара бәјан
едиб, сәһәрдән ахшама гәдәр изаһ
едирди. Мусанын Ганунуна вә пеј-
ғәмбәрләрин китабларына әсас-
ланараг, онлары Иса барәсиндә игна
етмәјә чалышырды.
24 Павелин дедији сөзләрә бә'зиләри
инандылар, бә'зиләри дә инанма-
дылар.
25 Онлар бир-бириләри илә ра-
зылашмадыгда, Павел бу сөзү де-
дикдән сонра кетдиләр: «Мүгәддәс
Руһ Јешаја пејғәмбәр васитәсилә
әчдадымыза* бу көзәл сөзү деди:
26 "Бу халгын јанына кет вә де:
Мүнтәзәм ешидәчәксиниз, амма
анламајачагсыныз,
Мүнтәзәм бахачагсыныз, лакин
көрмәјәчәксиниз.
27 Чүнки бу халгын үрәји кобуд-
лашмышдыр,
Гулаглары илә ағыр ешидир,
Вә көзләрини јуммушлар ки,
Көзләри илә көрмәсинләр,
Гулаглары илә ешитмәсинләр,
Үрәкләри илә анламасынлар вә
дөнмәсинләр ки,
Мән онлара шәфа верим."
28 Инди билин ки, Аллаһын тә'мин
етдији хилас гејри-јәһудиләрә көн-
дәрилмишдир вә онлар гулаг аса-
чаглар.»
/29 Павел бу сөзләри дедикдән
сонра јәһудиләр, бир-бириләри илә
чох мүнагишә едәрәк кетдиләр./
30 Павел кирәләдији евдә там ики
ил галыб јанына кәләнләрин һамы-
сыны гәбул едирди.
31 Аллаһын Сәлтәнәтини тәблиғ
едиб Рәбб Иса Мәсиһ барәсиндәки
һәгигәти бөјүк чәсарәтлә вә кимсәдән
манечилик көрмәдән өјрәдирди.

*25.Әчдадымыза – ән әски мәтнләрдә, "әчда-
дыныза".